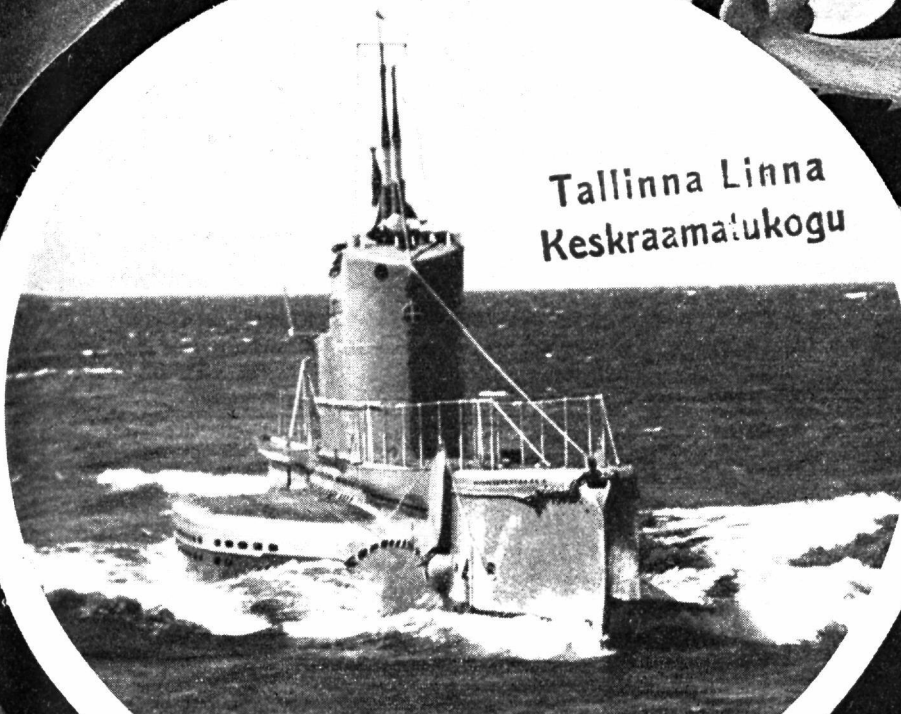

1937

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

P. LUHTAIN

RODITSSELETIT

N° 11

Pildid: Alveelar „Kalev“.
HIND 30 SENTI

RAHULDAB TARVITAJA
ARENENUD NÕUET

Ants Silvere „LIVONIA“ õlletehas

Suures valikus

võrkiike

soovitab nõõriladu

S. ROSENFELD

TALLINN, Vana Viru 5.

Nõudke tuntud headuses

R. Klausson'i

monpansjeed ja šokolaadikompvekke,
šokolaadi ja biskviiti. Mütigil üle maa!

Vabrik Tallinnas, Jahu tän. 5. Tel. 441-15.

Igasugust kirjandust ostate

A. KEISERMANI raamatukauplusest

Kinga tän. 6. Kõnetraat 434-55

Välismaa kirjanduse tellimisel arvatakse hinnad ümber Eesti kroonidesse päevase kursiga.

KIRVEID

parimast rootsi terasest, jätkatud
teraža, kuues suuruses valmistab

A-S. ILMARINE

Tallinn, Põhja pst. 21. Tel. 426-40

Iga kirve headuse eest vastutus

Järgmine „Politseileht“

ilmub võidupüha erinumbrina, võidupüha eel.

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 11 (490)

TALLINNAS, 11. JUUNIL 1937

XVI aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: *Juhend tulikahjude jälitamiseks — A. Liit. Kuidas liiguvad meil liiklemisvahendid sõiduteedel? — B. Nykanen. Poola kriminaalpolitseist — T. V. Kaup. Uus korraldus autoõnnetuste vastu võitlemisel jm.*

Tallinna Linna
Keskraamatukogu
A. LIIT.

Juhend tulikahjude jälitamiseks.

Saksa kriminalistika ajakirja „Krim. Monatshefte“ 1936. aasta 1. ja 11. numbris ilmus Berliini politseinstituudi poolt koostatud lõöksõnaline juhend tulikahjude põhjuste ja tulesüütajate selgitamiseks. Kahtlemata pakuks „Politseilehe“ lugejaile huvi võrrelda seda juhendit minu poolt 1926. aastal koostatud „Tulikahjude põhjuste selgitamise graafilise tabeliga“ ning viimase juurde tulesüütaja osas kasutatava „Teadetekogumise kavaga pimedatel juhtudel“ (vt. „Kuritegude jälgimine“). Seepärast toon allpool Berliini politseinstituudi juhendi sõna-sõnal:

I. Tulikahju tekkimise võimalused.

1. Nn. loomulikud tullkahju põhjused

A. Füüsikalised toimed:

1) mehaanilised toimed: hõõrumine (näit. kuumaksjooksmine), tõuge, kukkumine ja nn. füüsikaline plahvatus: a) hoorataste, turbiinide purunemine ja b) aurukatelde ja terasest gaasipudelite lõhkemine ülemäärase surve tõttu;

2) tule ülekandumine sädemete kaudu (lendavad, sadavad ja purskuvad sädemed) ja kiirgava soojuste kaudu, millest süttivad kergesti tuld võtavad ained;

3) elektrilised toimed: kõigepealt elektrist tekitatud soojus lühiühenduse, maaühenduse, roomava voolu, sädemete andmise (näit. kontaktvigate ja mõne traadi katkemisel), ülelaadimise tagajärjel — hõõrdumiselektri tekkimise tagajärjel, näit. vahariide- ja pronksitööstusis, keemilisis riidepuhastusis, masinarihmade juures jne.;

4) loodusjõud (enamasti ainult kaudsed tulikahjude tekitajad): välg, meteoroid, torm, maa-väring, päikesekiired, külm, vesi (üleujutamine, niiskus jne.).

B. Keemilised toimed:

1) isesüttimine — soojuse tõus teatavas aines (välise soojuse ligipääsuta) keemiliste (ja enamalt jaolt katalüütiliste) toimete tagajärjel aine sisemuses või pealispinnal, kusjuures puuduliku ventilatsiooni tõttu tekib soojuse kuhjumine, mis viib isesüttimisele, eriti: a) bioloogilisel põhjusil (mikroorganismide elutegevus) — põhjus pole veel küllaldaselt selgitatud; *katalüsaatorite mõjutatus?* — loomatoitude juures (hein, rohi, ristikkein, ädal, kliid, haganad, praak, linnaksejalad); b) hapniku immutamise läbi (autooxydation): õlised ja rasvased kiained, põletisained, teatavad keemiaained (näit. vosvor), niiskumise läbi: kõigepealt kustutamata lubi, toomasjahu, metallipuru, naatrium, kaalium, rubiidium;

2) keemilised plahvatused (erakordselt kiirelt toimuv põlemine äkilise soojuse, surve ja jõuväljenduse tõusuga) plahvatavate ainete keemilise muutumise tagajärjel (sellega seoses), süttivate gaaside (näit. valgustusgaas, atsetüleen), aurude (näit. piirituse- ja bensiiniaurud), tolmu (näit. jahu-, subkru-, metalli-, süte-), lõhkeainete (näit. nitroglütseriin, püssirohi), lõhkeainetega sarnlevate ainete (näit. tselluloid) substantiilsed plahvatused;

3) muud keemilised põhjused.

B. Loomad tulikahju põhjustajana:

1) valgustusabinõude ümberajamine, maha-tõmbamine jne.;

2) lühiühenduste esilekutsumine juhtmete ridade ja nende vahel ronimise teel;

3) isesüttivate ainete kogumisega;

4) põlevad loomad levitavad tuld (p. 3 ja 4 tuleb suhtuda erilisel skeptiliselt).

Inglise välisministri abi lord Plymouth käästas Eestit 4. ja 5. jaanul s. a. meie Vabariigi Valitsuse kutsel, tal oli sin meie riigitegelaste ja juhtidega kohtamisi ja kõnelusi. Pildil näeme lord Plymouthi vastuvõttu Tallinna lennujaamas. Lord Plymouth on keskel, temast vasemal on tema sekretär, kuna neist paremal on minister K. Selter.

II. Ehituslike ja tehniliste seadeldiste puuduste tõttu tekkivad tulikahjud.

A. Ehituslikud puudused ehitusmaterjali ja -viisi, tulekollete, korstnate suhtes.

B. Tehniliste seadeldiste puudused elektri-, gaasi- ja valgustusseadeldiste, mootorsõidukite ja jõu ülekande seadeldiste ja muude tehniliste seadeldiste suhtes.

Märkus I ja II juurde: Sageli tuleb ette ka kombineeritud tulikahjude põhjusi (võrdl. I 1, b) õli- ja karbiidianumate plahvatused jne.).

III. Inimene tulesüütajana.

A. Ettevaatamatu süütamine.

B. Tahtlik süütamine. Tahtliku süütamise kindlakstegemiseks peab tundma süütamise abinõusid. Peab võima eraldada

süütamisvahendeid ruumiliselt: s. o. ligidaltsüütamist kaugeltsüütamisest. Kaugeltsüütamiste puhul on tegemist erilise talitusviisiga. Toimija hoolitseb selle eest, et ta ise seisaks ruumiliselt eemal tulepesast, et vältida õnnetusi ja vigastusi. Abinõud: süütenõör, elektrijuhtmed jne.;

süütamisvahendeid ajaliselt: s. o. kiirsüütamist ajasüütamisest. Ajasüütamine võimaldab 1. süütamist teatavaks ajaks, näit. poliitiliste väljaastumiste puhul, 2. tule väljalöömise viivitamist, ja mitte ainult selleks, et süütaja jõuaks eemalduda, vaid peamiselt selleks, et muretseda endale usutav alibi.

Kiir- ja ajasüütamine.

A. Kiirsüütamine:

1. kergesti süttivate ainete puhul, näit. paber, puu, õled, villad jne. Kiirsüütamine ei nõua suuri ettevalmistusi ja asetab süüdatava objekti kohe leekidesse. Süütamisvahendid: tuletikud, põlevad sigaretid, „välgumihkel“ jne. Eriti armastatud võte tulekardetavais ettevõtteis;

2. raskesti süttivate ainete puhul on vaja ettevalmistusi kergesti tuldvõtivate ainete süütamiskohale muretsemise näol.

B. Ajasüütamine:

1. mehaanilised abinõud a) tuletikud, mille väävliga kaetud otsad juhitakse üle hõõrdpinna näit. kelgutaolise seadeldise abil; viimase

lõmbenõõr asetatakse kohta, kus see koduloomadele ja lastele kergesti kättesaadav, või äratuskella abil, mille haamer teostab hõõrumise, edasi kombinatsiooniga tuletikkudest ja põlevast sigarettist; b) küünlad, näit. asetatult õlgedesse või monteritult kaalutaolisele alusele, mähitult süüteainesse, paigutatult põletisaine nõusse või plahvatava ainega täidetud karpri, mitme küünla kombinatsioon (põlevad üksteise järel ära, et rohkem aega võita), süütenõõri süütamiseks, mis lõpeb lõhkeaine karbis.

Märkus: Sageli tarvitatakse erilisi abinõusid valgusekuma varjamiseks.

2. keemilised abinõud: arvurikkad reaktsioonid, mis tekitavad soojust: a) lahendus tekib soojuse kunstliku juurdetoomise läbi, näit. õli, petrooleumi, bensooli, bensüüni, piirituse jne. juures, b) lahendus toob kaasa kemikaalide segunemise, mille tagajärjel tekib isesüttimine:

1) lahendus tekib äratuskella, resp. seinakella, elektrikella haamrikese jne. abil, näit. väävelhappe, suhkru ja kaaliumkloraadi kasutamisel, kusjuures a) äratuskella haamer purustab klaastuubi, mis täidetud happega, b) happepudel on asetatud korgiga allapoole ja hape sööb korgi läbi, d) seinakella vihi külge kinnitatud happenõu tühjendab oma sisu vihi alla põrandale asetatud nõusse, milles teiste kemikaalide segu;

2) lahendus tekib niiskuse, vihma jne. tagajärjel, näit. vosvorkaltsium või metallid naatrium, kaalium ja kaltsium õlgedesse mähitult ja niiskesse kohta asetatult, samuti suur hulk kustutamata lupja. Seejuures on alati üheks tingimuseks, et läheduses leiduks põlemiskõlvulist materjali;

d) loomulike isesüttimiste lavastamine ja soodustamine, näit. värnitsa-ga immutatud pühkenartsud pressitakse kokku ja hoitakse eeskirjade vastaselt alal, hoonetesse veetakse sihilikult pooltoorest heina jne.;

3. optilised ettevalmistused: päevaklaasid, kingsepakuulid, õõnespeeglid jne. asetatakse sihilikult nii, et nende põletispunkt satuks kergesti tuldvõtvaile aineile;

4. elektrilised ettevalmistused: a), elektriga käelavate riistade sihilik kasutamine tulikahju tekitamiseks, näit. elektri-jootmiskolvid, elektritriikraud, b) lühiühenduse, maaühenduse, roomava lühiühenduse või sädemeteandmise sihilik esilekutsumine, d) takistuse asetamine juhtmetesse, mis voolu sisselülitamisel (kellegi teise poolt aimamatult või erilise

ajasiütamise seadeldise abil) kutsub esile hõõgumise, mis süütab tuldvõtavad esemed, gaasid jne., c) muud sädetehnika kasutamiseviisid;

5. plahvatusseadeldised: a) füüsikaliste plahvatuste sihilik ettevalmistamine, näit. aurukatelde ja turbiinide ülekoormamine, b) keemiliste plahvatuste sihilik ettevalmistamine: 1) süttivate gaaside väljalaskmine, tuleohtlike vedelike väljavalamine suuremal hulgal, 2) pörgumasinate kasutamine lõhkeainete süütamiseks.

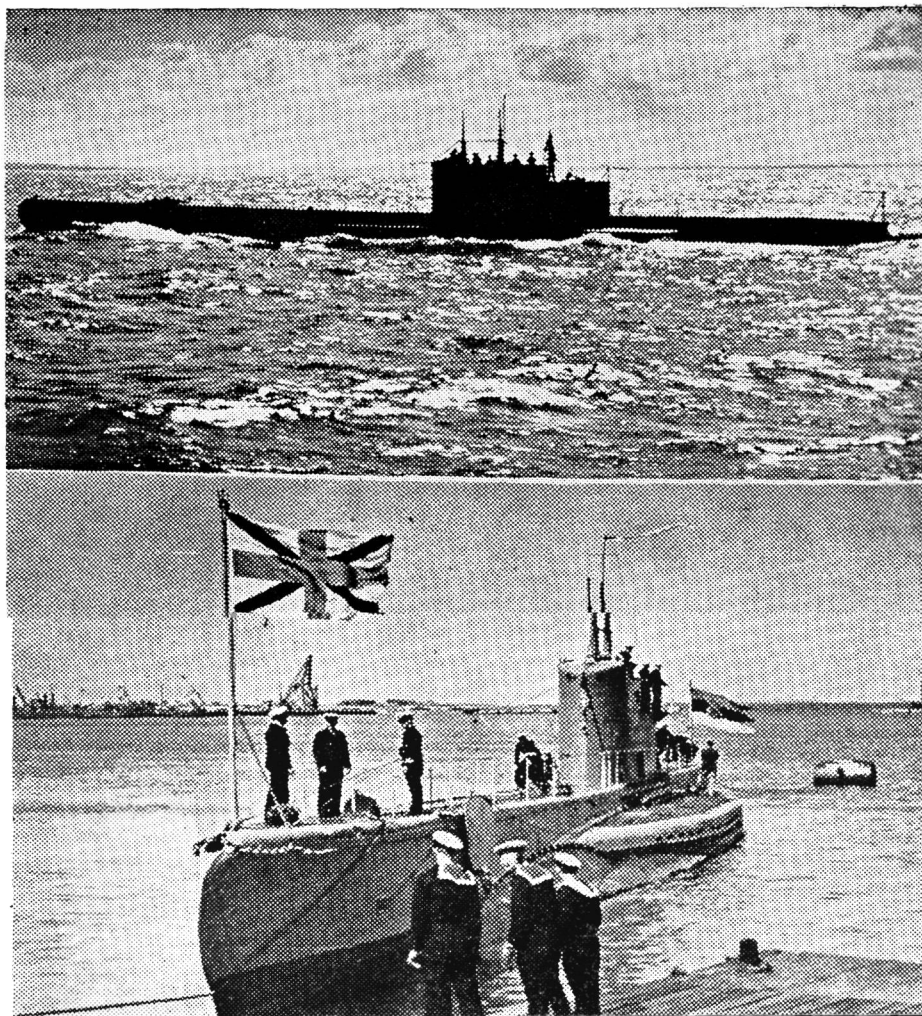
6. Ehituslike ja üldtehniliste puuduste tekitamine ja soodustamine, sihilikult või ettevaatamatult tekitatud tulikahju põhjuste veeretamine olematuile ehituslikele või üldtehnilisile puudusile, kustutusabinõude kõrvaldamine.

Lp. Kriminaalseadustiku tellijad!

Palume neid raamatute tellijaid, kes oma tellimiste esimesi osamakse ei ole veel tasunud, need viivitamata õiendada.

„Politseilehe“ talitus.

Eesti esimene allveelaev „Kalev“ saabus koduranda. Pildil näeme „Kalevit“ merepinnal sõidul Tallinna ja Tallinna sadamasse saabumisel.

Kuidas liiguvad meil liiklemisvahendid sõiduteedel?

Liikumine meil sünnib paremat kätt, s. o. liiklemisvahendid liiguvad alati parempoolsel sõidutee osal, vaadates nende liiklemisvõimsust. Üksteise taga liiguvad nad säärases kauguses, et neid on võimalik aegsasti pidurdada.

Linnades, alevites, alevikes ja tihedalt asustatud asulais on liiklemiskiirus piiratud:

õhukummidega jõuvankreil ja rööbassõidukeil 40 km/tunnis; hobuliiklemisvahendil ja ratsanikel 10 km/tunnis; jõuvankreil järelevankritega ja kõigil teistel sõidukeil, veoriistadel ja masinail 15 km/tunnis.

Maal, maanteedel on liiklemiskiirus: autobusitel 60 km/tunnis; veoautodel 50 km/tunnis.

Tähtsat kiirusnormide ületamine ka hetkeks on keelatud, välja arvatud teisest jõuvankrist tagant möödumisel.

Linna-, alevi- ja maavalitsused on oma administratiivpiires üksikute linnaosade, tänavate ja sõiduteede kohta, kus olukord nõuab, pannud kehtima vähemad kiirusnormid.

Kuidas liiklemisvahendid annavad märku sõidusuuna muutmisest?

Sõidusuuna muutmisest liiklemisvahendi juht annab aegsasti märku autokülgedel olevaid nooletaolisi suunanäitajaid sirutades välja sinna poole, kuhu on sõidusuund.

Mootor- ja jalgratturid annavad sama märku väljasirutatud käega.

Käenakuil, teisele teele siirdumisel, sõidetakse paremale poole pöördumisel väikese, vasakule — suure kaarega.

Rist- ja haruteedel on üldiselt läbisõidu eesõigus paremalt poolt tuleval liiklemisvahendil, kui teed ei ole liigitatud või kui need on üheliigilised. On aga teed liigitatud, siis on rist- ja haruteedel kõrgema liigi teed kaudu liikval liiklemisvahendil eesõigus läbisõiduks.

Samas suunas liikujast möödutakse vasakult poolt. Möödumiseks kasutatakse tee keskk kohta või tee vasakult poolt. Möödumine toimub kohal, kus tee laius ja tee seisukord seda võimaldab. Möödumine eesliikujast on keelatud sildadel, raudtee ülesõidukohtadel, järskudel kõverikel, ristsõiduteil ja juhtumel, kui möödumise eel on vastu tulemas mõni teine liiklemisvahend.

Vastassuunas tulevast liiklejast möödutakse paremalt poolt. Kui teeosa osutub seevõrd kitsaks,

et möödumine teine teisele vastutuleval liiklemisvahendil osutub võimatuks või ilmselt ohtlikuks, siis üks vastusõitjaist taganeb kohani, kus möödumine võimalik. Taganema peab see liiklemisvahend, millel kergem tagasisõidu võimalus.

Kuidas peab liiklema jalakäija?

Jalakäija peab liiklemiseks kasutama parema käe kõnniteed või sõidutee ääres olevaid jalgteid. Kangialuseist möödumisel ja jalgrattasõiduks määratud teedest üleminekul tuleb olla ettevaatlik. Sõiduteed võib jalakäija kasutada ainult tõsise vajaduse korral, s. o. juhtumil, kui temale liiklemiseks määratud tee on läbipääsmatu. Ka liiklemiseks rivikorras, rongkäikudes ja matuserongides on lubatud kasutada sõiduteed.

Üle sõidutee minekuks peab jalakäija kasutama seks määratud ülekäigukohti või valima kitsamaid sõidutee osi. Üleminek peab toimuma kõige lihtsamal viisil, s. o. ristsuunaliselt. Enne astumist sõiduteele tuleb vaadata esmalt vasakule, aga jõudes keskteele, siis paremale. Kitsail sõiduteil tuleb enne sõiduteele astumist vaadata kui vasakule nii paremale. Üle sõidutee minekul ristlevate teede nurkadel on jalakäija kohustatud jälgima liiklemisvahendite juhtide suuna näitamist ja sellekohaselt korraldama oma liiklemist.

Vastutulijast peab mööduma paremat kätt ja eesminejast peab mööduma vasakut kätt, sest tema kohus on hoiduda liiklemisel paremat kätt.

Kõnniteel mitmekesi kõrvuti tuleb aga liikuda nii, et pool või vähemalt üks kolmandik osa kõnniteest ja nimelt vasakpoolne osa oleks vaba. Kui võtta enda alla kõnnitee kogu laius, siis vastutulija kui ka mööduja on sunnitud astuma sõiduteele, mis kergesti seotud ohuga.

Peatumine kõnniteel ei ole kohane, sellega takistatakse liiklemist, seda enam, kui peatub mitu isikut. Meie kõnniteed on kitsad ja seepärast tuleb valida tarvilikeks peatumisteks kohti, kus harvem liiklemine ja laiemad kõnniteed. Ka pakkide asetamine kõnniteele ei ole soovitatav. Pakkide asetamiseks tuleb valida kohti, kus pole liiklemist.

Sattunud sõiduteel ristlevate liiklemisvahendite vahele, ei tohi edasitagasi joosta, vaid tuleb rahulikult seisatada. Siis ei juhtu õnnetust, sest

igal sõidukil on säärasel juhtumil võimalus mööduda jalakäijast.

Raudtee ülesõidukohtadel liikumisel tuleb olla eriti valvel seal, kus puudub alaline valve. Sageli kasutatakse ka raudteetammi jalutamiseks, kuna lapsi meelitab sinna liiv mängima. Raudteetammil jalutamine kui ka laste mängimine liivas on toonud tihti suuri õnnetusi.

Tarvitades liiklemiseks trammil või omnibust, tuleb alati rahulikult oodata kõnniteedel või selleks määratud kaitsesaarekesil-platvormel. Lähenevaile liiklemisvahendele ei tohi tormata vastu, vaid tuleb oodata ära nende peatumine. Enne kui lahkuda kõnniteelt, tuleb pidada silmas ümbrust ka süü, kas ei lähene sel silmapilgul mõni auto või muu liiklemisvahend.

Suureks paheks on meil, et täiskasvanud kodanikud ei võimalda lastele trammile või omnibusele pealeminekut. Seda võib eriti märgata suvel, kui Tallinna staadionil korraldatakse jalgpallivõistlusi, siis joostakse, eriti Viru tän. peatusel, trammile tormi. Sageli jäävad lapsed heal juhtumil trammist maha, aga teinekord võib nendega juhtuda õnnetusigi. Sama pahe leiab aset suvel Pirita omnibusele pealeminekul.

Missuguseid nõudeid pidada meeles liiklemisvahendisse astumisel?

Enne pealeminekut tuleb võimaldada mahatulijail väljuda. Liiklemisvahendisse astumisel tuleb võtta parema käega käepidemest kinni. Liiklemisvahendis valitagu alati kindel seisund.

Liiklemisvahendist väljumisel tuleb astuda selle liiklemisruunas, hoides vasaku käega käepidemest ja astudes parema jalaga maapinnale.

Sageli kuuleme õnnetusist jalgrattasõitjatega. Mis on siis olnud nende õnnetuste põhjusiks? Tihti silmame jalgrattasõitjaid, kes demonstreerivad oma sõiduoskust, sooritades tänavail igasuguseid trikke, vabastades käed käepidemest ja jalad pedaalidest. Ka enda vedada-laskmist teistest sõidukeist võime sageli näha. See on kergemeelus, mis on kutsunud rohkesti esile õnnetusi. Jalgratturite võiduaajamised teiste liiklemisvahenditega kui ka see, et ühel jalgrattal kaks sõitjat, on põhjustanud sageli õnnetusi.

Liiklemisõnnetuste vältimiseks aitab kaasa ka see, kui kodanikud teavad, missugused liiklemiskohad on eriti liiklemisohtlikud.

Tallinnas õnnetuste rohkusilt seisab esikohal linnatsentrum, mida läbistavad elavad läbikäigusuunad.

Ohtlikemaid tänavaid on:

1) Viru tänav, kino „Helios'e“ kohal; 2) Vanaturukael, Vene ja Viru tänav nurg; 3) Nunne tänav, eriti Nunne ja Pika tän. nurgal; 4) Pikal tänaval kohad: Kinga ja Pika tänav nurg, (Järg järgmisel lk.)

Marssal C. G. E. Mannerheim 70-aastane.

4. juunil k. a. sai marssal C. G. Mannerheim 70-aastaseks, kelle kõrge vanuse tähtpäeva austas kogu soome rahvas ja kelle juures meil kui vennasrahval on tõsiseid põhjusi peatuda.

Marssal Mannerheim ja Soome vabadussõda on ükssteisest lahutamatu, sest tema oli Soome vabadussõja ülemjuhataja, kes selle sõja viis võidukale lõpule.

Marssal Carl-Gustav Emil Mannerheim sündis 4. juunil 1867. a. Turu lähedal olevas Lohuhisaari mõisas ja õppis alul Hameeni linna kadettide koolis ja pärast Nikolai ratsaväekoolis Peterburgis. Peale seda teenis järjest 30 aastat vene sõjaväes, võttes osa Vene-Jaapani sõjast ja tegi kaasa ekspeditsiooni läbi Aasia, et hankida vene sõjaväele tarvilikke poliitilisi ja sõjalisi teateid. 1914. a. määrati ta ratsakaardiväe brigaadi ülemaks Varsavi ja kogu maailmasõja vältel võitles saksa, austria rinde vastu, olles lõppeks ratsaväekorpuse ülemaks.

1917. aastal lahkus vene väest ja siirdus Soome ja punaste Soome tungimisel asus Soome vägede organiseerimisele ja vägede juhtimisele.

Marssal Mannerheim ülendati kindraliks 1911. a. 1933. a. nimetati ta esimeseks Soome feldmarsaliks.

Praegu on ta erus, olles valituna kaitseliidu organisatsioonide auliikmeks.

Mundi ja Pika tän. nurk, Hobuse ja Pika tän. nurk ja Pikk tän. Börsikäigu juures; 5) Raekoja-plats suure liiklemise tõttu ja 6) Vabaduseväljak.

Tähelepanu väärrib ka Pärnu maant., kus talurahvas, olles vilumatu liiklemissuuna orienteerumises, tekitab sageli ummikuid. Samasuguseist põhjustest tingituna kuulub ka Estonia puies-tee ohtlikemate tänavate hulka.

Sageli juhtub õnnetusi ka Paldiski, Tartu ja Pärnu maanteel ja Tondi rajoonis. Selles piirkonnas on õnnetuste põhjuseks rohke põllu-pidajate vanckrite liiklemine, kellele linnast koju sõites tihti hea tuju (viinastunud olek) on kujunenud ohtlikuks.

Samuti loetakse ohtlikuks kohaks Narva maantee, kus peamiselt kannatada saavad on jalgratturid, kes võiduajamisel teiste liiklemis-vahenditega on põhjustanud õnnetusi.

Ka Russalka mälestussamba kohal, Narva maantee ja Pirita tee lahkemel, ja Pirita teel on olnud eriti raskeid liiklemisõnnetusi, neis õnnetusis on olnud süüdi peamiselt jalakäijad, kes kasutasid sõiduteed jalutamiseks.

Lõpuks julgen tähendada, et kes igal ajal ja igal pool on tähelepanelik ja tunneb vähegi liiklemisreegleid, sellega ei juhtu kunagi õnnetust oma süü tõttu. On tõsi, et inimese ettevaatus on ikkagi suurimaks vahendiks õnnetuste vältimiseks. Seda püüdku kõik meeles pidada.

Tähelepanekuid

Poola kriminaalpolitseist.

==== T.-V. Kaup. ====

(Lõpp.)

Mõnepäevasel peatusel Katovices tutvusin sealse uurimisametiga, uurimisosakonnaga ja I väl.-politseijaoskonnaga.

Sileesia politseijuhid on kasutanud vojevoodkonna autonoomsust ja heatahtlikus kontaktis Poola politseivalitsusega teinud rea uudseid sisseseadeid ja katseid politsei töö ratsionaliseerimiseks ja töötulemuste tõstmiseks, eriti kuritegevuse jälitamise ja ärahoidmise hõlbustamiseks. Need algatused on tulnud suures osas uurimisameti aastates, kuid väga energiliselt ja asjatundlikult ülemalt, alaminspektor M. Chromranski'lt. Huvitav on seejuures, et Poola politseivalitsus ja juhtivad ametnikud kohtadel suhtuvad väga tunnustavalt nendesse katsetesse ja on mõndki üle toonud Poola politseisse, nii välispolitsei üleminek postiteenistuselt patrullteenistusele, kriminaalpolitseis kuritegevuse liikumise süstemaatiline jälitamine ja jälituse suunamine vastavalt kuritegevuse liikumistendentsile.

Tähtsamate sisseseadetenä on Sileesia politseist nimetada liikuva kuritegevuse ohjeldamiseks nn. koordinatsioonipunktide süsteem, siis jooksva töö edukaks sooritamiseks igapäevane informatsioon kogu vojevoodkonna politseiasutustele kuritegevuse liikumise jne. kohta, avastamata jäänud süütegude selgitamise hõlbustamiseks nende paigutamine liikide järgi kartoteekidesse jne. Osa neist sisseseadeist korraldab uurimisamet, osa uurimisosakond.

Koordinatsioonipunktideks on määratud Katovices linnas 4 ja mujal vojevoodkonnas 21 politseiasutust. Need saavad iga päev naaberpolitsei-

asutusilt informatsiooni seal ülesantud süütegude, tabatud kuritegelise elemendi, äravõetud omanikuta esemete jne. kohta ja annavad selle edasi Katovices uurimisametile. Seal koostatakse nende teadete põhjal informatsioonikiri ja saadetakse järgmiseks päevaks kätte kõigile oma vojevoodkonna ja naabervojevoodkondade lähemaile politseiasutustele.

Koordinatsioonipunktid peavad süütegude kohta kartoteeke, Katovices teeb seda ainult uurimisosakond. Need sisseseaded on osutunud rahvatihedas Sileesias väga tulusaks, eriti on õnnestunud mõjuvalt tõkestada maal liikuvat kuritegevust, nii paljastada aitade lõhkujaid, teenijaid-vargaid, agente-kelme jne.

Kõigil väl.-pol.-jaoskondadel on oma piirkonnas elutsenud, teotsenud või elutsevate kurjategijate kohta mitmesugused nimistud. Katovices uurimisosakond on arendanud eriti laialdaseks igasuguste kartoteekide, ülevaattetabelite, graafikute jne. käsitamise. Neis on toodud andmed ja liikumine kurjategijate, nende kogunemise, peatuse jne. kohtade, üksikute süütegude jne. kohta. Kõneldakse, need sisseseaded olevat suurelt abiks jälitustöö teadlikult korraldamisel ja paremate töötulemuste saavutamisel.

Kuritegevuse tasemest ja politsei töötulemustest Sileesias saab pildi ja võrdluse seisukorraga Eestis, kui jälgida Katovices uurimisameti 1936. a. veebruarikuu aruannet (kokku mitmesuguseid vargusi 1205 ja neist avastati 65 prots.).

Võrreldes eeltoodut Krakovi andmetega, selgub märgatav paremus Sileesia politsei töötule-

musis. Kindlasti on selle paremuse põhjuseks eelkirjeldatud sisseseaded Sileesia politsei töökorras.

Huvitav on siinjuures tähendada, et 1936. a. veebruari kestel oli kogu Eesti kriminaal- ja välispolitseis juurdlemisel kokku 1125 mitmesugust vargust, neist avastati 427 (37 prots.) ja eelmiste kuude juurdlusi 281, kokku 62 prots.

Katovice 1. pol.-jaoskond asub südalinnas, elanike arv jaoskonnas on ligi 35.000. Jaoskonnas on 76 vormikandjat politseinikku, 7 kriminaalametnikku ja 6 meest kantsleitööl. Viimased on vormikandjad politseinikud, kel välisteenistus kas vanaduse või tervisriikete tõttu on muutunud raskeks. Kirjavahetusi käib aastas jaoskonnast läbi ligi 30.000.

Jaoskonnaülemal ei ole abi, neid kohuseid täidavad kas jaoskonna reserviülem või jaoskonna instruktor. Esimene korraldab patrull- ja postiteenistust, teostab seal kontrolli ja käsutab reservi, kes seisab jaoskonnas alaliselt 8-mehelises koosseisus. Jaosk. instruktor instrueerib ja treenerib alaliselt meeskonda (ühes arvatud krim.-ametnikud) nii riiviliselt, laskeasjanduses, spordis, eeskirjade kohaldamises jne. Reserviülem ja instruktor ei ole politseiõhvitserid, vaid starz. przodownik'ud. Huvitaval kombel ei ole ka Sileesias, samuti kui mujal Poolas, ühelgi vormikandjal politseinikul peale revolvi muud relva kodus. Vintpüssid ja muud tulirelvad ühes laskemoonaga seisavad alaliselt jaoskonnas erilises laoruumis, kuhu pääseb vaid instruktoriga teadmisel.

Päev enne ärasõitu Katovice'st sõidutas uuri-

Poolast lahkumisel Katovice raudteejaamas, ühes Sileesia politseijuhtidega.

Van.-kordnik Eduard Kalmus pensionile.

1. juunist k. a. lahkus politseiteenistusest van. kordnik Eduard Kalmus pensionile. Ta teenis Tallinna Harju Prefektuuri 1. jaoskonnas. Kalmus oli politseiteenistuses üle 32 a.

Ta sündis 10. veebr. 1877. a. Saaremaal, Leesi valdas taluniku pojana. Hariduse omandas Kuressaare kihelkonnakoolis. Politseiteenistusse astus ta 1. mail 1903. a. kordniku kohale, kust mõni aasta hiljem viidi üle

hoolla teenistuse tõttu Raplasse urjädniku kohale, kus teenis kuni 1917. a. Võttis osa allohvitserina maailmasõjast. 1918. a. püsis pidevalt politseiteenistuses kuni pensionile minekuni.

Vähe on neid ametnikke, kes on suutnud nii kaua püsida politseiteenistuses kui Kalmus. Ikka on ühel või teisel põhjusel olnud väljalangemisi. Selle pika ja raske teenistusaega kestel on Kalmus olnud kõigiti eeskujulik politseinik ja teeninud ära lugupidavuse ülemusilt kui ka kaasametnikelt ja olnud seejuures hea sõber kaasagseile. Soovime Eduard Kalmusele tema teenistusest lahkudes palju õnne ka edaspidises elus.

misosakonna ülem, ülemkomissar St. Brodniewicz ühes oma abi, kriminaalbrigaadi ülema komissar H. Janderko'ga mind linnaümbruses tehaste ja kaevanduste piirkonnas, kusjuures peatusime reas mitmekümnetuhande elanikuga tööstelinnas. Nende linnade ilme oli omapärane, päeval näeb tänavail vaid lapsi ja vanakesi. Öhtul on rohkesti nooremat rahvast tänavail, kinodes, restoranis ja kohvikuis.

Lahkudes Katovice'st, võin öelda, et Poola politseist, eriti kriminaalpolitseist, jäi kõigiti meeldiv mulje. Kõigepealt soodustas seda küll Poola politseijuhtide ja kolleegide sõbralik vastuvõtt, mis mitmel puhul Varssavis, Krakovis ja ka Katovice's kujunes lausa südamlikuks. Kuid teiselt poolt jälgides nelja nädala jooksul Poola politsei- ja kriminaalpolitsei töökorraldust, töövõtteid ja tulemusi, peab tunnustavalt ära märkima, et Poolas on umbes kahekümne aastaga loodud painduv ja praktiline politseiaparaat, kus hoidutakse tardumast kord võetud tööviisidesse, alatasa otsitakse ja katsetatakse paremaid mooduseid, mis enam sobiksid ja oleksid tulusamad. Sealjuures on Poola politseil rohkesti tööd, sageli raskemat ja tõsisemat tööd kui kolleegidel mujal.

Orienteerumisvõistlused

ja nende korraldamisest.

Orienteerumisvõistlused nõuavad osavõtjailt vastupidavust pikamaajooksus murdmaastikul ja oskusi kasutada orienteerumisvahendeid. See võistlusala on meil üldiselt vähe populaarne, kuid ta annab võistlejale kui ka igale kodanikule üksikult palju huvitavat ja mitmekesist ajaviidet looduses. Tundes hästi orienteerumisvõtteid ja -vahendeid, pole kinnine maastik (metsaala, soo jne.) kunagi eksimiseohu esilekutsujaks, vaid pigemini loob teatavat sisemist erutust sukeldudes tundmatusse, lootes oma orienteerumisvõimeile. See on asja individuaalmeelelahutuslik külg, kuid kodaniku kohuseist lähtudes on orienteerumine oluline igale kodanikule ka riigikaitsest vaatekohast. Kodune tunne võõral maastikul on sõjategevuses üks põhinõudeist igale võitlejale, et tagada eeldusi eduks. Liikumine lühimat teed ja kiiremini määratud punkti kindlustab õigeaegse teatise kättetoimetamise või üheaegse ja ootamatu löögi andmise vastasele kokkukõlastatud manöövris.

Orienteerumisvõistluste põhimõtteid.

Kuna meie Kergetõustiku Liidu võistlusmäärusis seni puudub orienteerumisjooks võistlusalana, siis pole üleliigne anda alljärgnevas katkend soome orienteerumisvõistluste määrusist. Käesolevas jätame puudutamata võistluste korraldamise üldreeglid, märgime vaid niipalju, et orienteerumisjooks omab Soome spordiliidus võrdse koha teiste võistlusalade keskel ja igal aastal septembrikuus peetakse individuaal-, rühmadevahelisi ja teatejooksu orienteerumisvõistlusi.

Võistlusmäärusi.

1) Orienteerumine on spordiharu, kus kaardi ja kompassi abil võimalikult lühema aja kestel minnakse määratud punktidesse. Punktid on vaja maastikul valida nii, et mitte jooksuvõime, vaid orienteerumisvõime on otsustavaks teguriks.

Kui orienteerujail tuleb liikuda eraomaniku maa-alal, siis on temalt nõutav kõigiti korralik ja ettevaatlik teotsemisviis.

2) Võistlustee on soovitatav valida metsasel maastikul, vältides võimalikult asulaid ja istandikke. Võistlustee valikul võetakse arvesse maastiku omadusi, võistlejate taset ja võistlusviisi.

Võistlustee pikkus erivanuses olevalle on järgmine:

18—34. a.	10—12 km
35—42. a.	8—10 km
43—49. a.	6—8 km
50	5—7 km
naised ja lapsed . . .	3—5 km

Võistluste korraldajad võivad lubada erandeid vanusemäärades.

Võistlustee pikkus avaldatakse enne võistluse algust, soovitatav juba võistluskutses.

3) Punktid olgu valitud nii, et nad oleksid selgesti eraldatavad kaardil ja hõlpsasti leitavad maastikul. Punktid maastikul märgitakse päeval värviliste lippudega ja öösel värviliste laternatega.

Punkte märgitagu numbritega I, II või 1, 2, 3 või tähtedega ABC jne. Punktide leidmiseks võib: 1) punktid selgesti märkida kaardile, 2) võistlejale antavas kirjalikus teatises kirjeldatakse punkt selgesti (näit. punkt II kõrgustikust 450 m loodes jne.) ja 3) punktid on märgitud igauks erikaartidele, mis antakse võistlejale enne järgmise punkti väljumist.

Kontrollpunktides võivad viibida ainult kohunikud ja võistlejad.

4) Võistlejate koonduskoht olgu valitud nii, et selle läheduses leiduks riietumise võimalus. Koonduskohtalt lähtepunkti viiv tee olgu tähistatud umbes 200 m pikkuselt lippudega. Koonduskoht ei tohi olla näha lähtepaik, kus võistlejale antakse kaardid ja juhised.

Kui võistlejaid on palju, võidakse tarvitada mitut lähtekohta, kuid neid tuleb valida nii, et startides on võrdsed võistlustingimused.

5) Lõpu lähedal peab olema korraldatud peenispaik ja riietumisvõimalused.

6) Väljumise järjekord määratakse loosiga. Seltsidevahelisel võistlusel on loosimisel vaja silmas pidada, et ühe seltsi liikmed ei saaks abistada üksteist. Kõigepealt loositagu seltside järjekord ja seejärel vahest meeste järjekord seltside järele.

Oletame, et osavõtjaid on 100, kellest 20 L. ja 7 M. seltsist. Jagades 100 20 ja 7-ga saame arvu, missuguses järjekorras seltsi võistlejad peavad väljuma. Olgu selts L-il 3-as järjekord ja M. seltsil 5-es. Siis on L. seltsi võistlejate väljumisnumbrid umbes 3, 8, 13 jne. ja M. seltsi omad 5, 19, 33 jne.

7) Võistlejad saadetakse teele vähemalt minutiliste vaheaegadega. Samasse sarjasse kuuluvad võistlejad tuleb välja saata võrdsete vaheaegadega.

8) Võistleja mureks olgu, et õigel ajal ilmuks koonduskohta, kus saab teada väljumisajast. Lähtes võistleja saab kaardi, kirjalikud võistlusjuhtnöörid, kontrollsedeli ja läbistamisele kuuluvate punktide skeemi.

Kontrollsedel tuleb igas punktis anda tembeldamiseks.

9) Võistlusjuh'stes, kaardil või lisades peab olema öeldud järgmist:

1) punktide asupaigad kaardil, kui nad pole kaardile märgitud (samuti ka äähe ja lõpp); 2) lippude värvid, millega on punktid maastikul märgitud; 3) aeg, millal kontrollmeeskond lõplikult võib lahkuda; 4) koonduspaik; 5) kaardi mõõt juhul, kui see ei leidu kaardil, ja 6) muud juhtnöörid ja näpunäited, nagu kontrollsedelite näitamise kord kontrollpunktis, juhised võistlust katkestanud võistlejale, veovahendite tarvitamise keeld jne.

Politseivalitsuse direktor külaliseks Leedu politsei- departemangu direktorile.

Leedu politseidepartemangu direktori Kazys Svila'se kutsel sõidab 19. skp. viimasele külla Politseivalitsuse direktor R. Veermaa, kellega sõidavad kaasa Tallinna-Harju prefekt Nikolai Reimo, Politseikooli direktor Eduard Mets ja meie lehe toimetaja Hermann Põldvere. Külalised jäävad Leedu mõneks päevaks. Peab märkima, et Leedu politseidepartemangu direktor on olnud ka meie Politseivalitsuse direktori külaliseks.

Leedu politseidepartemangu direktor K. Svila sündis 1892. a., võttis osa maailmasõjast ohvitserina ja võitles sakslaste rinde vastu. K. S. pöördus kodumaale 1918. a. ja astus vabatahtlikuna Leedus organiseeritavasse sõjaväkke, võttis osa sõjategevusest poolakate ja kommunistide vastu. Oli kindralstaabis adjutantiks, 3-da rügemendi staabiülemaks ja sõjaväe atašeeks Nõukogude Venes. 1925. a. lõpetas ta kõrgema sõjakooli ja 1926. a. läks reservi majorina.

Leedu politseidepartemangu direktor K. Svilas töölaua taga.

K. Svilas astus siseministeeriumi teenistusse 1926. a. 21. okt. ja oli algul Zarasai kreisi ülemaks, hiljem nimetati politseiinspektoriks ja 1. jaanuarist 1935. a. on politseidepartemangu direktori kohal.

Direktor Svilas omab rea kodu- kui ka välismaade aumärke.

10) Punktikaarte tarvitatakse vaid suuremail võistlusil, kui kindluse mõttes püütakse hoida saladuses kogupilt punktide asetusest. Sel korral antakse võistlejaile igast punktist uus kaart, millel on märgitud järgmise punkti asupaik.

11) Võistleja ei saa koonduspunkti kaasa võtta mingeid kaarte. Võistluste korraldajail on õigus anda riietusse puutuvaid määrusi.

12) Võistleja ei tohi enne võistluse algust püüda teada saada andmeid võistlusradadest, ta ei tohi võistluse ajal kasutada abi veoabinõude näol, tal tuleb vältida rohuaedu ja külitud välju, ei tohi lõhkuda (rikkuda) acdu ega jätta värvaid lahti jne. Raudteeliinist võib tarbekorral üle minna, mitte aga seda liikumisteena kasutada.

13) Võistlusest võidakse kõrvaldada need võistlejad, kes ei täida määrusi, kes ei ole vastavalt varustatud või muil põhjusil ei vasta seatud tingimustele (on haige või ei vasta ülesseatud vanusele).

14) Võistleja, kes mõnesugusel põhjusel katkestab võistluse, peab sellest viivitamata teatama võistluste korraldajaile.

15) Rühmavõistlusel on rühma ühine aeg otustav. Kui see osutub mitmel rühmal võrdses, siis otsustab nende järjekorra rühmae esimeste meeste aeg.

14) Teatejooksu-orienteerumise võistlusel ei saa tarvitada varameest, teade tuleb viia minekupaigast lõppu.

17) Kui teatejooksu-orienteerumise võistlusil on individuaalühindu eripunktide vahemaadel, siis neis võivad kaasa võistelda ka võistlust katkestanud mehed. Kui mõni punkt on valesti asetatud ja see võistlust raskendas, tuleb esitada vastulause. Sel puhul on võistluse juhataja kohuseks tühistada võistlus. See otsus kuulub ringkonna juhatase ja rahvus- ning rahvusvahelisel võistlusil liidu juhatase kinnitamisele.

Eeltoodud võistlusmäärused näitavad orienteerumise võistluste üldsuunda, kuna neil katsutamise eesmärgil ja organisatsioonide eriharras-

tusist lähtudes on võimalik sisse tuua variante. Need võivad olla järgmised: 1) liikumist teostada mõne punkti vahel ainult asimuudi järgi; 2) liikumisel läbistatud teosa mööda kanda kaardile nõelapistetega või terava pliiatsiga tee tähistate asukohad; 3) valmistada mõnes punktis perspektiivvisand jne.

Orienteerumisvahendid.

Orienteerumisvõistluste läbiviimiseks on tingimata vaja kaart ja kompass. Kaartide, eriti võistlusiks vajalike topograafiliste kaartide puudumise tõttu vabamüügil on meil olukord võistluste korraldamiseks raskendatud. Sellest võib aga üle saada kontakti astudes sõjaväe ja kaitseväe osadega, kes alati valmis on kaasa aidata võistluste läbiviimisel.

Kompasside alal on meil samuti ebastabiilne olukord. Kodanike keskel on levinud väga mitmeid kompassitüüpe, mis oma ebahõltsuse ja ebastabiilsuse tõttu raskendavad nende kasutamist. Võistlused aga nõuavad täpse kompassi olemasolu. Kompassi küsimus on käesoleval ajal otstarbeka lahenduse leidnud seetõttu, et Kaitseliitlaste Tarveteladu on võtnud müügil Soomes väga tunnustatud kompassi M/36.

J. M.

Politseikooli alamas klassis lõppemas õppetöö.

Politseikooli alamas klassis lõpeb õppetöö 3. juulil k. a. Pärast õppetöö lõpetamist toimuvad koolis katsed kasvandikele.

Politsei väikekaliiber-püssi laskurid suurvormis.

Maikuu lõpul leidis aset Tallinnas Eesti kaitseorganisatsioonide laskur-esindusmeeskondade tuleproov osavõtuga rahvusvahelisest korrespondentslaskevõistlusest väikekaliiber-püssist, mille tegi kaasa ka politseiametkond, pannes Politseiametnike Keskkogu Laskurklubi nimel välja kaks viieliikmelist meeskonda A ja B. Laskmine toimus 50 m kauguselt väikekaliiber-püssi normaalmärklehele viielasuliste seeriade kaupa. Asend — lamades käelt. Padruneid — 40. Võistlus peeti Tondi laskerajal. Kohtunikuna toimis kolonelleitn. Balder — Kaitseliidu peastaabist.

Politseimeeskondade lasketulemused olid järgmised:

A meeskond: (Seeriad järjekorras.)

1. allkonst. Alfred H ü t t, Tallinna-Harju prefekt. — 49, 50, 50, 49, 50, 50, 50, 49, kokku 397 silma;

2. assistent Johannes P ü r n, Tartu poliit. polit. — 50, 50, 49, 50, 50, 47, 50, 50, kokku 396 silma;

3. assistent Johannes J a a s k a, Paide krim.-polit. — 50, 50, 48, 49, 50, 50, 48, 50, kokku 395 silma;

4. kordnik Felix V a h e r, Raudteede prefektuur. — 49, 50, 46, 50, 50, 50, 50, 50, kokku 395 silma;

5. assistent Bernhard R a a d i k, Paide krim.-polit. — 48, 50, 48, 49, 49, 49, 50, 49, kokku 392 silma. Kõik kokku 1975 silma võimalikust 2000 silmast.

Meeskonna keskmine silmade summa — 395 võimalikust 400 silmast.

B meeskond:

1. van. agent Heinrich S i i r m a, Tallinna poliit. pol. — 50, 50, 49, 49, 50, 50, 48, 50, kokku 396 silma;

2. kordnik Voldemar A u l i k, Viru-Järva prefektuur. — 50, 49, 48, 50, 49, 50, 48, 50, kokku 394 silma;

3. abikomissar Eduard S i h v, Politseikoolist — 48, 49, 48, 48, 49, 50, 50, 50, kokku 392 silma;

4. konstaabel August P e e t s o, Tallinna-Harju pref. — 48, 49, 50, 48, 48, 48, 48, 47, kokku 386 silma;

5. komissar Albert O t t i s a a r, Tallinna-Harju pref. — 47, 48, 47, 50, 49, 48, 46, 50, kokku 385 silma. Kõik kokku 1953 silma.

Politsei väikekaliiber-püssi võidukad laskurid.

Meeskonna keskmine silmade summa 390,6 silma.

Võrdlusena olgu toodud samast võistlusest osa võtnud teiste kaitseorganisatsioonide meeskonnad saavutasid silmi järgmiselt:

1. Lahingkool — 1985 silma (kesk. 397 s.).
2. Allohvitseride kogud — 1970 silma (kesk. 394 s.).

3. Kaitseliit — 1968 silma (kesk. 393,6 s.).

4. Ohvitseride Kogude A meeskond — 1954 silma (kesk. 390,8 s.).

5. Piirivalve — 1947 silma (kesk. 389,4 s.).

6. Ohvitseride Kogude B meeskond — 1941 silma (kesk. 388,2 s.).

Läinud aastal saavutas politsei meeskond samal võistlusel vaid 1900 silma (kesk. silm. summa 380). Aasta kestel on A meeskonna iga võistleja lasketase paranenud 15 silma võrra.

Politsei laskurite meeskondade valik teostus 17 politseiametniku hulgast, kelle keskmised lasketagajärjed kolmekordsel eelkatsel kohetadel osutusid üle 393 silma võimalikust 400. Mõned ametnikud lasksid eelvõistlusil välja isegi 398-silmalisi seeriaid.

Rahvusvahelisel võistlusil politseimeeskondade poolt saavutatud head tagajärjed pole mitte juhuslikkuse asi, vaid kõva ja järjekindla treeningu vil. Sellised tagajärjed ei näita ainult politseis kõrget lasketaset, vaid äratavad kodanikes lugupidamistunnet politsei kui spordirahva vastu.

Võistluse lõppedes tervitas laskureid Politseivalitsuse direktori nimel KÕ juhataja major R. Vaharo ja andis võistlejatele auhinnad üle.

Ro.

Koolinoored sõjalisil õppusil.

K. a. 2. juunil algasid üle riigi koolinoorte sõjalised õppused, mis kestavad kümme päeva. Õppuste läbiviimiseks on noorte juurde lähetatud vanemaid ohvitseri sõjaväest, et õppustega saavutada võimalikult tõhusaid tulemusi. Tänavu võtab sõjalisist õppusist osa üle riigi kogusummas 5134 koolinoort, kes on jaotatud viide kursusesse. Esimese kursuse moodustavad algajad. Sinna kuuluvad keskkoolide 4. kl., kutsekoolide 2. kl. ja Tallinna Tehnikumi ja Riigi Kunsttööstuskooli 2. kl. õpilased. Teise noorema kursuse moodustavad keskkoolide lõpetajad, kutsekoolide 3. kl. õpilased ja Tallinna Tehnikumi ja Riigi Kunsttööstuskooli 3. kl. õpilased. Kolmanda keskmise kursuse moodustavad gümnaasiumide 4. kl. õpilased ja neljanda vanema kursuse gümnaasiumide lõpetajad. Viies, nn. erikursus koosneb Pedagoogiumi ja Voltveti Metsakooli õpilasist. Arvuliselt on kõige suurem algajate kursus, nimelt 1937 õpilast.

Väljaõppel võetakse läbi rivi, lahingettevalmistus, vahiteenistus, praktiline sõjatopograafia jne. Väga suurt rõhku pannakse just praktilisele väljaõppele, kuna teoreetilistest tundidest on täiesti loobutud.

Sõjalised õppused lõpevad 12. juunil, mil kõigis kooles korraldatakse võistlused laskmises, granaadiheitel ja jao orienteerumisjooksus.

Õpilased võtavad sõjalisi õppusi väga tõsiselt ja on innukalt töö juures. Distipliin on noortes laitmatu ja, nagu juhid kinnitavad, et poisid on sõjaasjandusest niivõrd huvitatud, et muutuvad liig agarateks ja tihtipeale tuleb neid töös pidurdada.

Ringi ümber Petseri.

Petseri — romantiline kloostri linn — on võõrale kinnine ja salapärane, juhü igat turisti ja eksursandi märkamatu kauge mineviku valdkonda. Veel tegelikult eksisteerüv keskaegne kloostri elu ja idüllilised ümberkaudsed külad viivad igat sissesõitjat kaudesse minevikku, lastes tajuda kõigil meeltel aplalt endisi aegu.

Petserlane ise elab rahulikku igapäevast elu, mis süski omapärane ja huvipakkuv võõrale. Varakevadest hilissügiseni on rahva suurimaks võlvuriks gulänje. Gulänje on kõik! Neil suuril venelaste ja setude peopäevil jäetakse pooleli igasugune töö, tõmmatakse selga parimad hõbud ja tõtatakse kohale.

Gulänje eel on külades igavene askeldus, kõikjal rutt. Tundub, nagu oleks karta kuhugile

Peipsiäärse kaluri naine võrku kudumas.

jõudmise hõlinemist. Gulänjele tullakse kokku isegi kümnete kilomeetrite tagant. Rutatakse sinna, et sellisel suurel „prasdnikul“ unustada kõik eluraskused ja -mured, lastes vaid määngida tundeel ja hea olla tänasel päeval.

Politseil on neil päevil palju tööd. Kohalik konstaabel ei suuda üksinda tuhandepäevale trallitavale rahvamassile tagada julget korrakindlustust. Seepärast saadetakse võimaluse korral igale suuremale venelaste rahvapõidustusele konstaabli käsutusse mitu ratsareservi kordnikku, sellest jätkub, et likvideerida suurimaidki korrarikkumisi ja ettetulevaid lõõminguid. Kuid vaevalt saab kunagi tõsisemaks lõõminguks minnagi, sest „gulänjedel“ vilunud politseiniku silm märkab kohe juba kaugelt rahvas kahtlast liikumist ja igat tõsisemgi tõi sumbutatakse juba algeos järsu vahelesegamisega. Alalised korrarikkujad on politseinikele hästi tuntud. Kui neid märga-

Vabal ajal harrastatakse kloostri müüri põlispuude varjus bridži.

takse juba viinastunult rahva seas liikuvat, süs on varsti oodata kuskil tõi ja lõõmingut. Sellest sõltuvalt eemaldatakse neid kohe ja saadetakse koju. Tõrkumist tuleb küll nende poolt sageli ette, ent alistatakse süski. Nii mõnigi venelane, kes jõobnult on suur riukukk, on kainelt vastutulelik ja heasüdamlik, on sellise hoolitsuse eest pärast tänanud, kuna hoiti sellega ära mõnesugused ebameeldivad sekeldused.

Petserimaa on viimaste aastate kestel teinud suuri kultuurilisi edusamme. On asutatud palju majanduslikke ja kultuurilisi organisatsioone ja noorte koondisi. Rahvas on märgata suuremat püüet hariduse järgi. Koolidesse ja enesearendamisringesse suhtutakse hoopis heatahtlikumalt kui varem, mistõttu tõusva noorpõlvaga väheneb ka tunduvalt kirjaoskamatu arv. Ühenduses nende asjaoludega kahanevad järjest ulakused ja kaklused. Muidugi tuleb siinjuures arvestada peamiselt kiireloomulisi prefekti karistusi, mis on eriti kardetud riühimuliste vene-

Setu naine korvidega laadal.

Narva-Jõesuus suvitamine hoos

Suvitushooaeg on saabunud. Juba võib siin-seal suvituskohdades leida suvitajaid. Esialgssed juunikuu algpäevade tujukad ilmad mõjusid seevõrd, et algul oldi pisut tagasihoidlik, ent soojade ilmade saabudes muutus elupilt siiski. Pöördusime sel puhul Narva-Jõesuu politseiametnike puhkekodude asjaajaja poole, kes meid informeeris kohapealsest olukorrast.

Askeldamisel on kohapeal palju, raske on saada kätte puhkekodude vanemat abikomissari Pallast. Kord liigub ta siin, kord seal.

---

laste poolt, kes „gulänjel“ laaberdades, silmates politseinikku, võtavad selle silmapüriil olemisega hoopis tõsisema ja kindlama käigu. Rahulikule petserlasele on see aga suureks kergenduseks.

Politseipere

katsub vabu suvetunde kasutada võimalikult otsarbekalt ja kasulikult. Ratsareservi meestel on meeldivaks paigaks ilusas ürgorus lookleva Piusa liivased kaldad, kus pole isegi ustavaid kaaslasi — hobuseid — unustatud. Viimased sulistavad rahulolles jalgadega karastavas vees, süvendavad jõepõhja sügavusi. Piusa pole kõikjal sügav. Ajaviite ja vaimuteritamise osas etendab eriti tähtsat osa bridž, mis on laialt levinud üle kogu politseipere, seepärast neile Petseris pole ka tõsiseid vastaseid. Veel suuremat huvi tuntakse laskespordi vastu, kuid viimasel ajal annab teravalt tunda padrunite puudus, kuid selle eest pannakse suuremat rõhku „kuivale drillile“. Palju tähelepanu on tõmmanud enesele reservi metskitseid, keda mitme aasta vältel on tekinud juba mitu põlve ja muutunud pika aja kestel täiesti kodusteks.

Üldiselt Petseri olud on lühikese aja kestel palju muutunud. Kloostrit ümbritsevast külast on võrsunud moodne väikelinn, nagu valge roos keset õitsvat romantikat ja idüllit. Inimene, kes on elanud mõned aastad Petseris, ei tahagi sealt lahkuda, vaid temasse on nagu nõiaväel istutatud teadmised, et seal on elutempo kõige rahulikum ja koduase avar ja mugav. K. K.

Kas suvitushooaeg on alanud?

Jah, on alanud! Juba on puhkekodudes 10 politseiametniku perekonda. Kogusummas on kohal 23 politseinimest. Iga päev tuleb juurde uusi. Jaoskonnavalitsuse andmeil olevat praegu ametlikke suvitajaid Jõesuus juba 300 ümber, pealeselle veel „jäneseid“, s.t. registreerimata suvitajaid. Võimatu on ju täpset kontrolli pidada suvitajate üle. Politseinikest, kes on juba kohal, võiks nimetada abikomissari V. Põderit abikaasaga Tallinnast, kriminaalassistenti Lenivi abikaasaga, assistent Kungut Paidest, konst. G. Tammele Tallinnast, konst. Pikatit Petserist j. t. — Need jõudsid kohale juba 2. juunil. Võidupüha ümber on muidugi oodata kohal õige elavat suvitajate saabumist.

7. juunil algas juba ka ühistohtlustamine ja on arvata, et tohtlustamise tasunorm suvitajalt siiski üle krooni ei tõuse.

Kohvikud ja lokaalid on avatud ja neis kihab juba elu suvitushooaja kohaselt. 12. juunil hakkab mängima rannas 20-liikmeline orkester hr. Knude juhtimisel.

Kas vesi on suplemiseks kohane?

Jah, juba võib vees märgata üksikuid suplejaid. Mõne päeva eest oli vee soojus 16°, kuid päev-päevalt tõuseb seegi.

Tartu Politseiametnike Kogu

sai tennisväljaku.

Maikuu lõpul valmis Örne tänaval, Tartu 2. jsk. juures aias lõplikult Tartu Politseiametnike Kogu moodne ja ajakohane tennisväljak, mille ehitamisele asuti suure innuga möödunud aastal. Uus tennisväljak asub keset rohelist ja kaunist aeda ja on leidnud elavat kasutamist nii politseipere kui ka külaliste poolt. Uue väljaku agaramaist „valgepalli rüütleist“ oleks nimetada prefekt Rooveret, kriminaalkomissari Tillisoo'd, komissari Türk'i ja külalisist prof. Ein'i. Politseiperest on palju teisigi hakanud huvi tundma valgepalli suurepärase võluspordi vastu, mille levimisele töötab veel erilist hoogu anda lähemal ajal korraldatavad tennis mängu kursused.

Praegu on aias käsil puurkaevu ehitamine. Nii et pärast väsitavat heitlust reketi ja palliga võib loota karastavat dušši. Samas aias on veel palju muidki sportimis- ja lõbustusvahendeid, nagu käsipalli mänguplats, ronimisredelid, kiiged ja teisi. Sellepärast ilusail suveõhtuil koguneb sinna rohkel arvul politseiperet ja külalisi ning veedetakse vabu õhtutunde tõhusa sportimise ja mängudega. Öunapuude all harrastatakse elavalt bridžimängu.

Uus korraldus

autoõnnetuste vastu võitlemisel.

Sisekaitse ülema otsusega 3. juunist s. a. (RT 46 — 1937) on pandud kehtima uus kord auto- ja mootorrattajuhtide karistamise kohta liiklemiseeskirjade rikkumisel, arvates 10. juunist s. a.

Sisekaitse ülema otsus.

Pannud tähele, et autode ja mootorrattaste liiklemise kohta kehtivate seaduste ja määruste eeskirju ei täideta ja nende rikkumiste vastu võitlemise senine kord ei ole annud tagajärgi kodanike elu, tervise ja varalise julgeoleku tagamiseks, ning et ikka sagedamaks on muutunud juhud, kus autode ja mootorrattaste valdajad ja juhid unustavad julgeoleku- ja korranõuded ning hoolimata ja vastutustundeta käituvad nende valdamisel või juhtimisel olevate autode ja mootorrattaste kasutamisel, otsustasin:

1. Eraldada kaitseseisukorda kuulutatud maa-alal üldisest kohtualluvusest ja võtta otsustamisele Kaitseseisukorra seaduses ettenähtud administratiiv-korras Kriminaalseadustiku § 122 ja 230 teises lõikes ettenähtud süüteod, niivõrd kui nende süütegude koosseisuks on:

- a) auto või mootorratta juhtimine ilma vastava juhtimisloata (Jõuvankrite seaduse elluviimise määr. § 44, KrS § 122);
- b) auto või mootorratta juhtimine ajal juhi poolt alkoholi tarvitamine ning ebakaines olekus olemine (Liiklemismäär. § 22 p. 2, KrS § 122);
- c) juhuveo auto või mootorrattaga seisu-, peatus- või parkimiskohtadel peatumise ajal juhi poolt alkoholiste jookide ja teiste uimastavate vahendite tarvitamine või nende mõju all (ebakaines olekus) olemine; liiniveol või veoautoga inimeste veol alkoholist lõhnava juhi teenistuses olemine või auto juhtimine (Liiklemismäär. § 23, KrS § 122);
- d) auto või mootorratta juhtimise usaldamine selleks teadvalt võimetu või joobnud isiku kätte (KrS § 230 teine lõige p. 2) või isikule, kellel ei ole vastavat juhtimisluba (Jõuvankrite seaduse elluviimise määr. § 45, KrS § 122);
- e) auto või mootorrattaga ettevaatamatu või lubamatult kiire sõitmine (KrS § 230 teine lõige p. 1);

f) auto või mootorratta möödasõitmiseks võimaluse mitteandmine või möödasõidu takistamine kas kiiruse lisandamisega, korratu sõiduga või mõnel muul viisil (Liiklemismäär. § 57, KrS § 122).

2. Panna eelmises (1) punktis tähendatud süüteoasjade otsustamine ja süüdlaste karistamine Kaitseseisukorra seaduse § 9 p. 2 ettenähtud karistumäärade piires politseiprefektidele.

3. Kohustada kõiki politsei- ja liiklemisjärelevalve ametnikke teostama kindlat valvet autode ja mootorrattaste liiklemise kohta kehtivate eeskirjade täitmise järele pideva kontrolli kui ka ootamatute üldiste revisjonide teel.

Käesolev otsus panna kehtima arvates 10. juunist 1937 ja avaldada Riigi Teatajas.

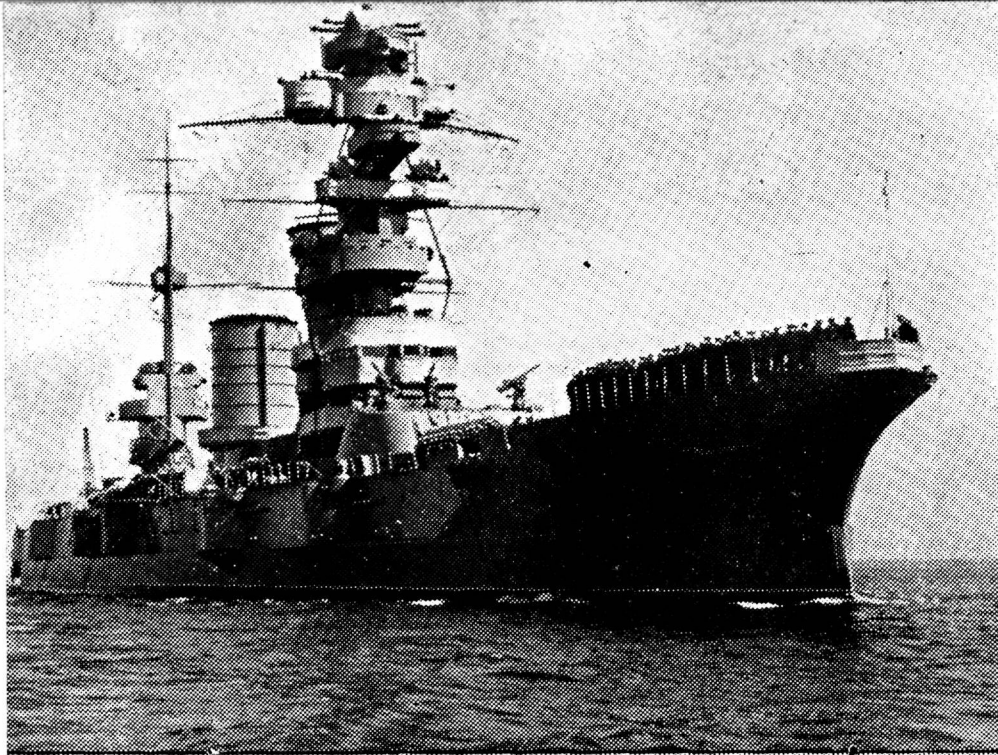
*

Toodud otsuse kehtimapanekut on põhjendanud asjaolud, et viimasel ajal on aset leidnud rida autoõnnetusi, mis on lõppenud kas inimeste surmaga või raskete kehavigastustega. Seejuures on autojuhid olnud seevõrd joobnud olekus, et on ajanud Tallinna tänaval kõnniteel liikuvale inimesele ja Tartu lähedal maanteel sõdurite kolonnile peale.

Nende ja paljude teiste autoõnnetuste puhul ilmneb, et õnnetusi on põhjustanud auto- või mootorrattajuhi hoolimatus ja otse ulakus sõiduki juhtimisel. Kusjuures säärase käitumise põhjuseks on enamal jaol olnud liigne alkoholitarvitamine ja joobnud päi meeletu kihutamine.

Alles hiljuti pandi Teedeministeeriumi poolt kehtima jõuvankrite juhtimise ja liiklemise alal väga üksikasjalised ja nõudlikud eeskirjad, mis peaksid kindlustama julgeolekut liiklemisel ja vältima eelpooltoodud väärnähted. Ka järelevalve nende eeskirjade täitmise üle on olnud küllaldane, mida näitab liiklemiseeskirjade rikkujate vastutusele võtmise võrdlemisi suur arv.

Sellest tuleb järeldada, et karistused, mis on ette nähtud liiklemiseeskirjade rikkumiste eest, on liiga väikesed ja ei sunni teedel liiklejaid küllalt tõsiselt arvestama liiklemise eeskirju. Selle kohta võidakse ette tuua, et liiklusõnnetuste arv välismail on palju suurem kui meil, kuid ei saa unustada, et välismail on liiklemine märksa suurem ja intensiivsem. Pealegi on välismail võetud tarvitusele auto-

Inglise kuninga kroonimis-
pidustustelt kojusõidul peatus
Tallinna reidil N. Vene soo-
muslaev „Marat“.
Pildil näeme „Marati“ Tallinna
reidil.

õnnetuste vältimiseks palju karmimad abinõud kui meil. Nii on Saksamaal mõnda aega katsetud liiklemist korraldada kasvatuslike abinõudega, kuid viimasel ajal on neist loobutud, kuna need ei annud tarvilikke tulemusi, seepärast võeti tarvitusele karmid karistused autoõnnetusi põhjustavate jõuvankrite juhtide vastu.

Edasi on jõutud veendumusele, et kohtuliku vastutusele võtmise protseduur on pikaldane. Paljudel juhtumel aga tuleks talitada kiirelt ja mõjuvalt, mis annab paremaid tulemusi. Meil on olemas juba praktika administratiivkaristamise alal. Juba mõnd aega karistavad prefektid rahurikkujaid. Peab ütlema, et ulakusele on pandud piir. Muidugi ei saa administratiivkaristustega täielikult vältida rahurikkumisi.

Loetletud põhjusil ongi valitud säärane tee, et auto- ja mootorrattajuhtide karistamine eeltoodud Sisekaitse ülema otsuses toodud ulatuses on antud prefektidele, kes asuvad kõige karmimalt likvideerima ulaklikke nähteid, eriti viinastunud olekus jõuvankri juhtimisel.

Ühes sellega on Sisekaitse ülema otsusega tehtud kohuseks politsei- ja liiklemisjärelvalve ametnikele teostada kindlat valvet autode ja mootorrattaste liiklemise üle pideva kontrolli kui ka ootamatute üldiste revisjonide teel.

Selle teostamiseks kavatakse lähemal ajal anda vastavad eeskirjad alaliste kui ka liikuvate liiklemiskontrollpostide väljapaneku kohta kui ka üldise süstemaatilise järelvalve teostamise suhtes jõuvankrijuhtide ja liiklemise kohta koos liiklemisjärelvalve ametnikega..

Seejuures on loomulik, et liiklemise kontroll ei või muutuda tülitavaks ja segavaks üldisele liiklemisele, kuid kontroll olgu siiski põhjalik ja plaanikindel.

Edasi tuleks analüüsida üksikuid eeskirju Sisekaitse ülema otsusest.

Kõigepealt tuleks mainida, et üldisest kohutalluvusest on eraldatud kaitseseisukorda kuulutatud maa-alal süüteod, mis on ette nähtud KrS § 122 ja 230 teises lõikes ja antud karistamise õigus prefektidele administratiivkorras, kusjuures karistumääradena on ette nähtud vangistus või arest mitte üle 3 kuu või rahatrahv mitte üle 3000 krooni.

Seega kuuluvad administratiivkorras (kaitseseisukorra seaduse alusel) karistamisele ainult auto- (sõidu- ja veoautod ja omnibused) ja mootorrattaste juhtide poolt eelnimetatud sõidukite juhtimisel kordasaadetud süüteod. Järelikult alluvad kõik muude sõidukite (rööbassõidukite, traktorite, hobusõidukite, õhu- ja veesõidukite) juhtide kui ka jalgratturite ja jalakäijate poolt liiklemiseeskirjade rikkumised kohtule harilikus korras või ka administratiivkorras karistamisele politseikomissaride poolt, kuid KKS § 959 ja 960 alusel.

Mitte iga auto- või mootorrattajuhi poolt kordasaadetud süütegu ei allu administratiivkorras karistamisele prefekti poolt, vaid ainult need, mis Sisekaitse ülema otsuses on loetletud,

a) Administratiivkorras on karistatav „auto või mootorratta juhtimine ilma vastava juhtimisloata“. Järelikult muude sõidukite juh-

timine vastava loata allub kohtule harilikus korras. Jõuvankrite seaduse*) § 18 ja Jõuvankrite seaduse elluviimise määruste**) § 44 järgi on keelatud jõuvankri juhtimine avalikel teil, tänavail ja väljakuil isikuile, kellel puudub luba. Samuti on keelatud jõuvankrivaldajal ja -juhil anda jõuvankrit juhtimiseks isikule, kellel puudub juhtimisluba. Erandina on lubatud jõuvankrit juhtida loata ainult õppe otstarbel loaga varustatud juhi saatel, kuid mitte reisijate ja kauba veol (JSEM § 45). Jõuvankrijuhtimise lube annavad välja ajutised maavalitsused ja linnavalitsused, sõjaväes teenivaile sõjaväelastele Sõjaministeerium (JSEM § 47).

b) Samas korras kuulub karistamisele „auto või mootorratta juhtimise ajal juhi poolt alkoholi tarvitamine ning ebakaines olekus olemine“ (Liiklemismäärused***) § 22 p. 2). Tekib küsimus, mida mõista väljenduse all „juhtimise ajal“? Juhtimise ajaks ei tule lugeda ainult seda aega, mil auto või mootorrattas tegelikult liigub, vaid ka peatused ja seisakud sõidu puhul teatavasse kohta ning sealt tagasi. Siin tekivad teatavad raskused praktikas eeltähendatud mõiste piiritlemisel, kuid otsuse tegija on teatavasti mõelnud juhtimise ajana kogu selle aja kestvust, mis kuulub jõuvankriga liikumisel teatavasse kohta, mis on võetud sõidueesmärgiks. Taksoauto parkamisel on küsimus lihtsam, seal saab ikkagi kindlaks teha, kuhu oli kavatsatud sõita ja selle sõidu kestvust tuleb võtta ka juhtimisajana. Keerulisem on lugu eraautodega. Eraauto võib oma sõidueesmärgiks lugeda iga peatust, kus ta on sõiduki peatanud, välja arvatud peatus maanteel, kus pikemaajaline peatumine pole mõeldav. Näiteks sõidab autoomanik oma tuttavatega linnast välja rohelisse või lokaali ja tarvitab seal alkoholi. Ta võib siis seletada, et ta on oma sõidueesmärgiks valinud koha, kus ta on peatunud ja ei

*) Lühendatult J. S.

**) Lühendatult J. S. E. M.

***) Lühendatult L. M.

kavatsegi edasi sõita, enne kui ta on täiesti juhtimisvõimelises seisukorras, tähendab kaine. Kuid siingi on võimalus kontrollida teda siis, kui ta liigub edasi või oma kodukohta.

„Ebakaines olekus olemise“ all tuleb mõista iga juhtimist, mil auto- või mootorrattajuht on tarvitanud alkoholi, mitte ainult olukorda, mil juht on meelemärkuseta olekus või ei ole võimeline liikuma. Kuid siin tuleb siiski hoiduda n. õelda „juuksekarva lõhkiajamisest.“

c) Edasi on samas korras karistatav alkoholist jookide kui ka muude uimastavate ainete tarvitamine ning ebakaines olekus olemine juhuveo-, auto- ja mootorrattajuhtide poolt seisu-, peatus- ja parkimiskohtadel peatuse ajal, samuti kui juhid liiniveol ja veoautoga inimeste veol lõhnavad alkoholist. Nende süütegude puhul tuleb eriti karmilt ja kindlakäeliselt teotseda, sest nimetatud juhuveo ja liiniveo juhid seisavad avalikus teenistuses ja neil lasub sõidul vastutus hulkade inimeste ja teravise eest.

Siin on mõeldud taksoauto- ja mootorrattajuhte (vt. Jõuvankrite liini- ja juhuveo korraldamise seaduse § 36) ning autobusejuhte (sama s. § 3), samuti veoautojuhte veoautoga inimeste veol, viimaste kohta nende teenistuses olemise ajal. Teenistuse ajaks tuleb lugeda sõiduplaanis ettenähtud aeg, mil sõidukijuht on tegevuses liiniveol kuni sihtkohta jõudmiseni.

See nõue on väga radikaalne ja alles neil päevil muudeti Liiklemismääruste § 23 (RT 44 — 1937). Seega ei ole lubatav, et näiteks taksoauto- või autobusejuht seisua ajal tarvitaks alkohoolseid jooke või muid uimastavaid aineid või läheks joogikohta. Igal säärasel juhtumil tuleb isik kohe juhtimiselt kõrvaldada ja viivitamata võtta vastutusele. Autobusejuhil ei või teenistusajal olla isegi alkoholi lõhna juures, ükskõik kus ja millal ta jõi.

d) Administratiivkorras karistamisele kuuluvad mitte üksnes sõidukijuhid, kellel puudub luba auto või mootorratta juhtimiseks, vaid ka need, kes usaldavad auto või mootorratta juh-

N. Vene soomuslaeva „Marat“ peatumisel Tallinna reidil, anti võimalusi ka laeva meeskonnale külastada meie pealinna. Iga meremees tegi meie pealinnas endale niipalju sisseoste, kui see tal oli võimalik.

Pildil näeme N. Vene laevamehi pakkidega sammumas oma soomuslaevale.

Piirivalvur

Eesti-Läti piiril.

Oleme harjunud kujutlema riikide piirjooni enamvähem sirgetena. Eesti-Läti piirjoone võime pigem kujutleda sik-sakilisena ja ussina vingerdavana. Säärane õnnetu piirjoon tekkis piirirajamisel sel põhjusel, et talundid, kus elanikke peeti eestlasiks, jäid meile, ent kes lätlasiks, need jäid Lätimaale. Säärane kõver piirjoon raskendab suuresti piirivalvuri teenistust. Sellest sõltuvalt on raske jälitada üle piiri liiklejaid ja salakaubitsejaid. Salaja üle piiri liiklemisi esildub siin harva, ent tihti peale satutakse teadmatult õn-

timise isikule, kellel puudub sellekohane luba, või teadvalt võimetule või joobnud isikule. Teadvalt võimetu isiku all tuleb mõista iga isik, kes füüsiliselt või vaimselt ei ole võimeline sõidukit juhtima, kas tervisrikke, üliväsimuse või ebanormaalses olekus olemise tõttu. Sinna alla kuuluvad ka JS § 24 loendatud isikud: autobuse juhtimisel — isikud alla 23 aasta, juhuveoautol — alla 20 a. vanad ja eraauto juhtimisel alla 18 a. vanad. Samuti isikud, kelle kohta on põhjendatud andmeid nende *halbadeist elukommetest, samuti isikud*, kelle eraldamisvõime või tahtejõud on tunduvalt vähenenud väsimuse tõttu või alkoh. jookide mõjul (JS § 32). Lõpuks on admin. korras karistamisele võetud veel auto või mootorrattaga ettevaatamatu või lubamatu kiire sõit ning autole või mootorrattale möödaskiitmise mittevõimaldamine. Kuigi need on vähema tähtsusega süüteod, võivad need siiski põhjustada kokkupõrkeid või muid autoõnnetusi. Siin tuleb kahtlemata raskusi ettevaatamatu sõidu mõiste rakendamisel, mis ka kohutu praktiline on tekitanud palju vaidlusi. Teatavasti võeti see mõiste kehtivasse KrS veneaegsest seadusest ja samas redaktsioonis. Sel ajal puudusid liiklemise eeskirjad täielikult ja ettevaatamatu sõit moodustas faktiküsimuse, mida hindas ka kohus. Nüüd on liiklemismäärustega ette nähtud peagu kõik eeskirjad, mis kindlustavad julgeolekut liiklemisel ja seega oleks praegu iga liiklemiseeskirja rikkumine ettevaatamatu sõit. Kui veel võtta arvesse KrS § 60 eeskirju, siis tuleb liiklemismääruste eeskirjade rikkumisel autode ja mootorrataste juhtide poolt karistamise aluseks võtta KrS § 230 lõige 2 p. 1. Seega kuuluvad administratiivkorras karistamisele kui ettevaatamatu sõit kõik need Liiklemismääruste eeskirjade rikkumised.

—s.

netuse ohvriks. Piiril liikuja kodanik ei pane tähele piirimärke ja nii satub ta mõnikord täiesti teadmatult ja tahtmatult võõrale territooriumile. Piirivalvur aga peab sündmuse lahendamata.

Et piiripunktide kaudu liiklemine on äärmiselt lihtne, siis ei olegi kellelgi mõtet salaja pääseda üle piiri.

Hoopis isesugune lugu on salakaubitsejatega. Neid on raske tõkestada. Seejuures peab aga mainima rõõmustava nähtena seda, et salakaubitsejate hooaeg Eesti-Läti piiril on möödas. Olid ajad, mil autotäied ja hobusekoormad salakaubaga liikusid Lätist kõrvalisi metsateid kaudu Eestisse. Salakaup ei jäänud peatuma mitte ainult piiri äärde, vaid see tungis enamuses sisemaale. Linnadesse valgus voorides salakaupa, ent maal levitasid seda rändkaupmehed. Nii oli omal ajal hulgaliselt salakauba paljastamisi Tartus, Tõrvas j. m. Salakaubitsemine toimus suuremas ja vähemas ulatuses. Suuremas mastaabis teotsevaile salakaubitsejaile saabus salakaup vahetalitajate kaudu Riiaist, kuna vähemaid „sõpru“ varustati teiselt poolt piiri kohapealt. Aastate eest tekkis Valka teisele poole piiri äritsejaid, kelle peamiseks sihiks oligi vaid salakaubitsemise arendamine, kes ka üle õõ oma pitsi- ja sitsikauplustega muutusid jõukateks äriimeesteks.

Salakauba objektideks osutusid peamiselt kunstiäid-, naha- ja kummikaubad, mis omal ajal olid meil kohal hinnalt tunduvalt kõrgemad. Kvaliteet selle juures ei tulnud kõne alla.

Salakaubitsemise keskuseks osutus Valga linn. Linna poolt kaheks vingerdav Konnooja ja salakauba sületäied liikusid majade vahelt südaööl nähtamatult üle piiri. Tekkis nn. omaette spetsiaalkaader, kes salakaubitsemise edustamiseks arendasid uskumatuid võtteid.

Nüüd on salakaubitsemise ifusad õitseajad läbi. Läbi on sõna laiemas mõttes, ja seda seepärast, et salakaubitsemisega ei tegelda enam nii hulgaliselt kui varem, ja salakaupa ei valgu meile enam nii suurejooneliselt kui varem. Ei ole enam näha Konnooja kaldal mõnd vanamoori veeämbriga kootamas, ega temale vastu ilmumas teist, et ämbriga vee asemel viia ära siidpesu, ei näe enam üle piiri tulevat intelligentseid daame, kelle keha ümbritseks puntras salakaup.

Salakaubana on jäänud püsima endisel kujul veel vaid eeter. Eetri üle piiri toimetamise koht ei ole enam Valga. Eeter tilgub üle piiri lõunapoolt ja valgub Petseri- ja Võrumaale, kus elutseb selle domineerivaim tarvitajaskond. Veel võiks mainida salakauba objektidena kummikingi, jalgrattaid, raadioaparaate, sahariini, loomanahku jne. Need on tänapäeval oma hindadelt tunduvalt madalamad meie omist.

Piirivalvuri teenistus Eesti-Läti piiril on, nagu eelpool mainisin, hoopis iselaadne. Seda tingivad just need asjaolud, et piir on tõkestamata, lahtine, kõver ja liiklemine üle piiri teostub hõlbusalt ning elavalt. Pikemat aega piirivalvur oma teenistuskohal olles aga kohaneb olukorraga ja keegi ei saa üle piiri liikuda, ilma et tema isik ei oleks valvurile tuntud ja tema soovid teada. Nii ongi aja kestel kujunenud välja teatavad isikud, kelle üle piiri liiklemist piirivalvurid peavad eriti hoolega silmas. Uskumatult langevad ka need lõksu, kes kõige paremad ettevalmistused on teinud salaja üle piiri liikumiseks ja salakaubitsemiseks.

Ühe kodaniku mõttemõlgutusi politseist

Olen väga sageli oma salajasemas südamesopis hakanud mõtlema selle üle, kuidas maailma elu välja näeks, kui maailmas poleks politseiniku-seisust. Nagu ma eelpool tähendasin, olen ma h a k a n u d mõtlema. Aga ma ei ole saanud oma mõtisklemist kunagi lõpule viia, sest igakord, kui ma olen h a k a n u d seda mõtet arendama, on mu vasemasse jalga lõõnud midagi reuma-taolist ja südames on hakanud väga sant. Ja sel lihtsal põhjusel olen jätnud mõtlemise mõttetarkade hooleks, ning võtnud vastu resolutsiooni, et see maailmaelu ilma politseiniku-seisuseta oleks ära- arvamata kole ja kale.

Kui mulle mõne kuu eest tehti koledat aprillinalja sellega, et Eestis olevat hirmus maavärisemine läinud lahti, siis esmalt ma nagu võpatasin, aga pistsin siiski kohe pea aknast välja, et näha, kas politseikordnik seisab oma valvepostil edasi.

Ja otsekohe, kui ma nägin, et kordnik seisis sirgelt nagu ta oli seisnud päevast-päeva ja õöst-õösse, tuli ka minu südamesse kohe julgeoleku tunne tagasi ja ma ütlesin aprillinalja tegijale, et ärgu lõõpigu midagi. Niikaua, kui kordnik oma postil seisab, on kõik maailma asjad korras.

Siis oli tõesti pagana tore elada. Kordniku valvepost oli peaaegu minu maja ukse ees ja mul oli alati samasugune julgeoleku ja kindluse tunne, nagu Hoidurabadi maharadžal, keda alati saadab 120-meheline ihukaitseväge salk.

Ma pole lasknud oma esivanemaid uurida ja ma ei tea ka, kas minus peitub mõni liitriike šotlase verd, aga niipea kui kolisin sinna majja, kus kordniku valvepost oli nii lähedal, müüsin hea hinna eest kohe ära oma snepperluku.

Mida pidingi peale hakkama veel võtmete-puntraga, kui ometi kordnik oli ise uus snepper, mu ukse riiv ja ukse võti?

Ja alati, kui ma süngis olles kuulen läbi lah-tise akna politseikordniku kindlaid samme muna-kividel, kostavad need mulle lauluna:

„Uinu, kallis, oh uinu, maga rahus sa.“

Muidugi muusikateoreetikud ei leia ülalnimetatud laulusalmi ja kordniku sammude kaja vahel midagi ühist, ning võivad arvamusele tulla, et mul

pole üldse mingit nooditaipu ja et ma olen koguni kakofoon. Aga see oli siiski nii.

Muidugi on politseinikel veel muid omadusi peale selle, et nende säärikute kontsad laulavad kodanikele õhtuti nii rahustavat unelaulu.

Nad peavad vahest täitma kodaniku taskuraamatu, märkmiku ja kalendri aset. Vahest isegi etendama ninarätikusõlme osa.

Asi on nimelt nii, et harilik kodanik tavaliselt märgib taskuraamatusse, et sel ja sel päeval tuleb õiendada need ja need asjad ja needsinatsed maksud. Mõni koguni teeb taskurätikusse sõlme, et maksu õiendamine ei ununeks.

Aga mõnikord kodanik unustab taskuraamatusse vaatamast ja mõnikord võib ka taskurätik ühes sõlmega rännata musta pesuga koos pesumajja.

Sel juhul aitab vahest juba politseiniku sinakashalli mundri nägemisest teisel pool tänavat ja sunnib kodanikku ahastades vastu otsaesist lööma: Aitsa pagan! Kogukonnamaks on meelest läinud! See tuleb ju kiiremas korras ära õiendada.

Alati muidugi ei ole kogukonnamaks see, mis meenub. Vahest on kodanikul riigi vastu ka kohustusi, mis tuleb ära õiendada.

Ja niisugusel juhul aitab politseiniku vormiriiet seda palju paremini meenutada, kui ükski taskuraamatusse tehtud mäрге või ninarätikusse keeratud sõlm.

Aga ekslik on uskuda, et sellest aitaks. Kodanike arvates politseinik on veel äsjavalminud entsüklopeedia, Tallinna linna leksikon ja raudteede sõiduplaan ja veel palju muud. Ega kodanikud muidu ründaks alati politseinikke küsimusiga: Vabandage, kas teie võite öelda, kus asub see ja see asutus? Vabandage, kas teie võite öelda, millal sõidab rong sinna ja sinna? Vabandage, kas teie võite öelda, kust kohast ma pääsen kõige otsemini tädi Rosalie juurde, kes elab seal ja seal?

Ja politseinik on niisugune isik, kes näeb kõik, kuuleb kõik ja teab kõik. Ja kui keegi küsiks temalt, et vabandage, millist teed mööda saaks kõige lihtsamini Himalaja mägedesse? — ta juhataks ka seda. Ikka viisakalt ja lahkelt.

Välismaal olevat tarvitusel niisugused peenikesed seadeldisega masinad, mille abil saab kindlaks teha, kas inimene valetab või kõneleb tõtt. Selle imeliku riistapuu abil olevat tabatud juba mitu suurt suli.

Meil aga saab hariliku politseiniku abiga selgitada kodanike südametunnistuse puhtust. See katse on iseenesest väga lihtne ja seda võib näha meie igapäevases elus sageli.

Puhta südametunnistusega kodanikul muutub meel päris rõõmsaks, nähes meie toredaid korraldajaid, aga niisugusel musta südametunnistusega indiviidil, kelle hingel lasub hulk patukesi, tuleb politseiniku lähenedes niisugune näoilme, nagu oleks ta äkki istutatud sipelgapessa, ega tea esimese ropsi, kuidas sellest pääseda. Ja ta seisab politseiniku säärase pilguga, nagu vaatab kass hurdakoera, ning katsub politseinikust võimalikult kaugelt ja suurt tiiru tehes tähelepanematult mööduda.

Politseinikul võib-olla pole teise „hingelisest seisukorrast“ aimugi ja võib-olla pole ka mingit kurja kavatsust ta vastu, aga niisugusel patukesega tüübil on hirm seadusesilma ees.

Alati ei tarvitse patud-patukesed tea kui suured olla. Aga tehke ise eksperimenti ja vaadake, milline teie „hingeline seis“ seadusesilma kohates siis on, kui teie kogu aeg korralikult ja ontlikult olete elanud, ja siis — kui teie purjus peaga kord olete, näiteks, mõne puusärgiäri akna sisse peksnud.

Mõni kodanik on vahetanud koolis õpitud grammatika tarkuse, et ühtki reeglit pole erandita, ja tegeliku elu ära, ning mähiseb siis mööda vasa kpoolset kõnniteed nagu Balti-ekspress edasi. Ja kui sa niisugusele Balti-ekspressile julged tähendada, et kodanikke palutakse liikuda ilma erandita paremat kätt, siis ta vaatab sulle säärase põlgava pilguga otsa, et mis sa, pisike, piuksud ka.

Aga kui politseiniku sinakashall munder juhtub ilmuma silmapiirile, siis see Balti-ekspress tõmbab hõlmad kokku, muutub õige tillukeseks suslaks ja veereb alandlikult ning vaikse pahinaga paremat kätt kõnniteele, ilma et politseinik oleks tarvitsenud kõhatuse või silmapilgutamise-gagi märku anda.

Politseinikul võib-olla pole ise kõigis nende omadusis teadlikudki. Võib-olla politseinikud ei teagi, et juba nende nimega võib päris suuri ime-tegusid korda saata.

Inimesed on ju mitmesugused. Mõned päris korralikud ja vaiksed, aga teised niisugused rae-vukad isandad, et parem ära räägigi.

Ja kujutage nüüd ette, kui üks niisugune viimastesse kategooriatesse kuuluv tüüp kukub määratsemishoogu ja kipub teile päris toorel ja harimatul kombel käte ja jalgadega kallale. Võib-olla hakkab koguni mööblit lõhkuma.

Mida siis teha? Kui rahustav õlalepatsutamine ja käesilitamine ei aita, siis on kõige lihtsam abi-nõu ainult kord sosistada: Politsei!

See mõjub samuti, nagu osav löök koonu pihta, mis paneb teise õõbikuid kuulama, või terve pang karastavat külma vett krae vahel. Veel paar vi-hast turtsumist, aga siis on ka äsja määratsemis-hoos olnud tüüp taltsas nagu lamma ja vaatab sulle säärase alandliku koerapilguga otsa, et ega meie ometi vihased pole, kullake? See oli junali!

Inimese südametunnistus on nagu vekker, mis käib ja käib, aga siis lööb äkki stoppama. Ja politseinikud on omakorda need uurmaakrid, kes oma silmapiirile ilmunisega löövad jälle selle vekkeri uuesti käima. Nii lõpmatuseni.

Kui seda politseinike-seisust poleks, mis saaks siis küll sellest maailmaelust? Kui hakata ikka mõtlema...

Aga ma ei saa seda mõtet lõpuni mõelda. Mõlemasse jalga lööb reuma ja südames hakkab põr-gulikult halb tunne.

Esimene politseikoer.

8. oktoobril 1371. a. kuulutasid heeroldid pa-sunahelidega, et samal keskpäeval St. Louis'i saarekesel, mis asub Seine jõel, oli aiaga piiratud maa-alal äge võitlus mehe ja koera vahel.

Prantsuse kuninga Karl V hoovkonnas oli üks austamisväärsemaid rüütleid Aubry de Montdidier. Aubry omas suure truu koera, kes teda saatis igal käigul. Ühel päeval oli rüütel äkki Pariisist ka-dunud ja tema sõbrad imestusid seda enam, et ta ei teatanud ühelegi oma lossi mineku kavatsusest. Ühel õhtul Aubry de Montdidier' hea sõber kuulis oma maja ukse juures kraapimist; kui hiljem uks avati, seisis tema ees kadunud rüütli porine, kõhn ja märg koer. Hiljem, kui koera söödeti ja joo-deti, vähkres ta rahutult ja ulgudes oma peremehe sõbra ümber, haaras isegi teda hammastega kuue-varrukast. See tegi ta rahutuks oma sõbra saa-tuse üle ja ta otsustas minna koeraga kaasa. Nii nad läksid de Bondy metsa, mis juba tol ajal evis halva kuulsuse pättide tõttu, kes olid harjunud seal hulkuma.

See halb nimi on säilinud tänaseni, sest praegu öeldakse veel Prantsusmaal „C'est un forêt de Bondy“ (see on Bondy mets), see tähendab „see on koht, kus meelsamini viibib kelme kui ausaid inimesi“. Selles Bondy metsas tamme juures hakkas koer kaapima. Rüütli ning ta abilistega leiti sealte hea ja õilsa Aubry de Montdidier' laip, mis oli maetud metsa. Tribunaali ametkond otsis kaua Aubry de Montdidier' tapjat, kuid ei leidnud ometi.

Truu koer jäi oma peremehe sõbra juurde. Ühel päeval keegi rüütel Macaire tegi lossi küllas-käigu. Koer, nähes seda rüütli, hakkas urisema ja tahtis teda rünnata; teenijad vägivallaga takis-tasid kurja koera. Hiljem alati, kui koer nägi

rüütel Macaire'i, sai ta vihaseks ja tahtis teda rünnata, kuna teiste vastu oli ta alati heatahtlik.

Kuningas kuulis sellest loost ja sai peale selle teada, et Macaire oli ainuke rüütel, kes vihkas Aubry de Montdidier'd ja oli viimast isegi ähvardanud. Karl V tegi korralduse, et Macaire ja koer teineteisega võitleks. Nii leidis aset Seine saarel, kus tol ajal juba asetses „Notre Dame“ (Jumalal-ema peakirik), veider kahevõitlus. Rüütel Macaire oli varustatud jämeda kepiga, ja koera jaoks oli pandud kaaneta ja põhjata vaat, kuhu ta võis end peita. Koer ründas rüütli nii hullvihaselt, et see peagu ei suutnud end kaitsta. Kuigi koer hetkeks lakkas peale tungimast, siis sündis see vaid selleks, et rüütli uuesti rünnata suurema vihaga. Ei kestnud kaua, kui rüütel põlvitas ja palus halastust. Samas rääkis ta seda, et ta tappis Aubry vihast ja kadestusest. Ta mõisteti süüdi ja hukati timuka käe läbi.

Tolleaegne kujur jäädvustas marmorisse koera tegevuse ja seda raidkuju võib veel tänapäevalgi näha Montargis' lossis Bondy metsa ääres.

Tallinna-Harju Prefektuuri üksuste vaheline laskevõistlus.

26. mail 1937. a. toimus Kaitseliidu „Mustamäe“ laskerajal kolmandat aastat laskevõistlus ameerika eestlaste poolt väljapandud rändauhinna.

Võisteldi muutmata inglise sõjapüssist ja teenistuspüstolist, kusjuures iga laskur pidi laskma mõlemast relvast.

Lasketingimused: sõjapüss — kaugus 200 m. kolmest põhiasendist à 5 lasku, aeg viielasulise seeria peale 7,5 min., näitamine iga asendi järele; teenistuspüstolist — kaugus 25 m., püsti toetamata käelt 15 lasku, aega viielasulise seeria peale 7,5 min., näitamine iga seeria järele.

Võitjaks loeti see üksus, kelle meeskonna esimesel kümnel võistlejal mõlema relva pealt kokku kõige rohkem punkte.

Võistlusest võttis osa kümme üksust 172 laskuriga.

Võitjaks tuli Politsei Ratsareservi meeskond, saavutades kokku 19 punkti, võites kolmandat aastat järjest ja jäävalt ameerika eestlaste poolt väljapandud rändauhinna.

Võistluse tagajärjed.

I koht Politsei Ratsareserv — 1907 punkti, II koht Sadama politseijaoskond — 1836 punkti, III koht 5. politseijsk. — 1784 punkti, IV koht 6. politseijsk. — 1685 punkti, V koht 3. politseijsk. — 1675 punkti, VI koht 2. politseijsk. — 1623 punkti, VII koht 1. politseijsk. — 1515 punkti, VIII koht Nõmme politseijaosk. — 1502 punkti, IX koht 4. politseijsk. — 1273 punkti, X koht Prefektuuri kantselei — 1071 punkti.

Paremaid tagajärgi saavutasid kahest relvast kokku ja said auhindu:

1) kordnik August Kivistik — 217 punkti, 2) allkonst. Alfred Hütt — 212 punkti, 3) v. kordn. Arnold Roostna — 207 punkti, 4) kordnik Siim Jaagumets — 206 punkti, 5) konst. Elmar Purre — 203 punkti, 6) konst. Viktor Raidma — 203 pkt.

Sõjapüssidest ja teenistuspüstoleist tulid koh- tadele ja said auhindu:

a) sõjapüss: allkonst. Alfred Hütt — 110 punkti, kordnik Artur Reisalu — 110 punkti, kordnik Mathias Starkopf — 106 punkti;

b) teenistuspüstol: kordnik August Kivistik — 121 punkti, kordnik Siim Jaagumets — 119 pkt., konst. Georg Sigur — 116 punkti.

Raamat maksunormide alalt.

Maksudevalitsuse ametnike kollektiivvälja- andena ilmus üsja Maksuseaduste ja -määruste pidev väljaanne. Raamat sisaldab igale amet- nikule, kellel on kokkupuuteid maksude normide alal, küllaldaselt rikkaliku ja vajaliku materjali. Politseiametnikele oma ametitegevuse juures osu- tub see eriti vajalikuks, sest raamat sisaldab maksustamiskorralduse, administratiivsissenõu- mise, administratiivmenetluse, tempelmaksu, tu- lumaksu, ärimaksu, läbikäigumaksu, trahteri- maksu ja omavalitsuste maksude seadusi ja mää- rusi kodifitseeritud kujul. Peale selle esilduvad selles veel administratiivkohtukord, rahakapita- lide, pärandi- ja kingi-, kinnistus- ja kinnisvara- maksu seadused ja määrused.

Raamatu hind on kr. 8,50 ja kalingurköites kr. 10.—. Väljaandjate vastutulekul arva- takse suuremaarvulise tellimise juures raamatu hinnaks kr. 6,50 ja kalingurköites kr. 7,50.

Käsipallivõistlused Tartu politseiperes.

31. mail k. a. toimusid Tartus 1., 2. ja 3. po- litseijaoskonna ja prefektuuri meeskondade va- helised käsipallivõistlused Politsei aias, mis asub Õnne tänaval. Võitjaks tuli nimetatud käsipalli- võistlusil Tartu 1. politseijaoskonna meeskond, kes omandas Tartu Politseiametnike Kogult väl- japandud karika — rändauhinna, mis oli k. a. esmakordselt väljas. Karika jäävalt omanda- miseks peab seda kolm korda kaitsma. Au- hinna andis võitjale üle prefekt K o o v e r e, kes ka võistlejate poole pöördus lühikese kõnega. Samas jagas prefekt ka varem asetleidnud murdmaajooksu auhinna.

Narva Politseiametnike Kogu tegevusest.

Narva Politseiametnike Kogu alustas oma tegevust 3. mail 1936. a. Kogu tegevus on olnud väga edurikas, mida näitab see asjaolu, et 1936. a. 9 kuu eelarve oli koostatud ja tasakaalu viidud 1200 kr. suuruses summas, kuid tegelik tulude ja kulude arve ületab selle summa pea- aegu kolmekordselt.

1937. a. tegevuskava ja eelarve on tasakaa- lus 4375,63 kr. suuruses.

Elarves esinevad järgmised kulud: kultuur- ala korraldamiseks 1200 kr., spordi arendami- seks 250 kr., laskeala arendamiseks 700 kr., täp- susrelvade muretsemiseks 948,08 kr. ja mitme- suguseiks kuludeks 277,55 kr.

Tegevuskavas on nähtud ette: kultuurialal — kursuste, loengute, balli, jõulupuu ja ekskür- siooni korraldamine, spordialal: murdmaa võist- luste, spordiharjutuste, suusatamise harjutuste jne. korraldamine ja laskeala arendamiseks on ette nähtud laskevõistluste korraldamine ja abi- nõude muretsemine.

Kuidas töötavad politseiametnikud välismail.

Vargus Sidney pangas.

Õöl vastu pühapäeva murti sisse Sidneys asuvasse Austraalia Kommertspanka. Oxyatsetüleenaparaadi abil lõigati üks 5 jala kõrgune trescor lahti ja tehti tühjaks.

Vaatlusega võeti proov tresoori seinte täidiseks tarvitatud valgest tuhataolisest pulbrist, tehti kindlaks, et lõikelambi leek oli jätnud tresoori sisemusse söetaolisi jätteid, samas leidus ka sulanud kummi reste, mis nähtavasti pärit kummipaeltest, millega olid köidetud rahapakid, ning lõppeks mõned kõrbenud paberraharestid.

Sissemurdjate isikuist polnud aimu, ei ka mingit jälge neist. Kuid vaatluse andmeil oletati, et varaste saagiks langenud rahatähedele võis leiduda kõrbemismärke ja võib-olla ka tresoori seinte täidiseks tarvitatud pulbrit. Ja tööpoolest, juba järgmise kahe nädala jooksul tabati 2 meest, kes pakkusid kõrbenud nurkadega pangatähti. Ühel neist avastati kaks sõpra, kes omasid oxyatsetüleenaparaadi. Meestelt äravõetud kõrbenud rahad ja sulatamisaparaat saadeti kohaliku ekspertiiskabinetti, kus rahadel avastati pulbrit, mis identne tresoori seinte täidisega, samuti tillukesti sulanud kummi jälgi, mis koostiselt olid identsed tresoori sisemusest võetud sulanud kummi jälgedega, ning lõppeks leidus ka sulatamisaparaadi kummivoolikul valget pulbrit, mis omakorda identne tresoori seinte täidisega.

Vaatamata sellele, et mehed salgasid ja rahade kõrbemist päris usutaval teel seletasid, mõistis kohus nad süüdi. „Krim. arh.“ k. 100.

Mõrv Tseilonil.

Kell 05.10, veidi enne päikesetõusu, tuli keegi mees nimega Suppiah Baddegama küla politseijaama ja teatas, et tema õemes Moonesiughe olevat tapetud. Ta seletas järgmist:

Tema — Suppiah — tulnud sel õöl Baddegama külla, et varitseda oma tütre maja, kuna tal olnud kahtlus, et tütar peab salajast armuühendust Appuhamy-nimelise noormehega. Tähendatud öisele retkele ta kutsunud kaasa ka oma õemehe Moonesiughe. Jõudnud kell 02.30 päralt, nad valvanud esiteks maja tagakülge ja hiilinud siis üheskoos ümber maja. Kui nad jõudnud maja esisele ja seisnud umbes 4 jalga verandast eemal, hüpanud maja uksest välja tütre armuke Appuhamy ja pussitanud Moonesiughe surnuks. Temal, Suppiahil, läinud korda põgeneda.

Politsei ruttas kohale, leidis eest Appuhamy ja vahistas ta.

Appuhamy sõrmedel leidis värskaid lõikehaavu. Samuti leidus majas vereplekkidega kaetud käterätik ja veel mõned verega määrdunud rõivastusesemed. Appuhamy seletas, et tema ja ta sõbratar kuulnud öösel väljast kahtlast krabinaat ja vaadanud seepärast uksest välja; seejuures silmanud nad inimese surnukeha veranda põrandal. Hirmuga tõmbunud nad majja tagasi, lukustanud ukse ja jäänud ootama politseid.

Temal, Appuhamyl, olnud pistoda kaasas. Kartes, et pistoda pärast võidakse hakata teda tapmises kahtlustama, visanud ta selle maja tagaukse kaudu aeda, kusjuures aga haa-

vanud oma sõrmi. Veriseid sõrmi pühkinud käterätikule.

Kust tulid verised riided? Keegi majas elutsevaist naistest olevat sel õöl juhuslikult menstrueerinud.

Iga lugeja, kel vähegi taipu kriminalistikast, teab juba, kuidas hinnata Appuhamy seletusi: selge enda puhtakräakimine ja pealegi veel äärmiselt saamatult. Seda arvas küll ka Baddegama politsei. Kuid et Appuhamy ülekuulamise jätkamine ei annud endisest paremaid tulemusi, otsustati tema süü tõendada teopaiga andmes-tikuga. Laip pildistati nii, nagu ta leiti. Laip oma asendilt tuletas meelde magajat. Laiba rõivad olid sel kombel üles käänatud nagu see pärismaalasil magama heites on kombeks.

Kas Moonesiughe oli asetatud nii pärast surma? Või oli ta selles asendis surmatud? Või oli ta selles asendis surnud?

Tapetu oli pahemas küljes otse kaelakondi all pistehaav. Haav jooksis ülevalt alla (suunaga peast jalge poole). Tapariist oli ulatunud südamesse. Haavast oli joosnud verd; kehal leidusid verenired. Ka keha all põrandal leidus veidi verd.

Kuigi kehal asuvad verenired paiguti ristlesid, ei saadud sellest siiski järeldusi teha, millises asendis seisid ohver otse enne haava lõõmist, lõõmise ajal ja pärast lõõmist, kuna ei suudetud vahet teha, millises ajalises järjekorras nired tekkisid.*) Igatahes oli vaatluspildi järgi väga võimalik, et Moonesiughe tapeti une pealt. Seega langes esimene kahtluse vari Suppiah avaldusele.

Otsiti edasi. Tapetu riietel ei leidunud ühtki veremärki peale nende, mis juba mainitud. Kui kaelahaav oleks tekitatud ohvri püsti seistes, siis tingimata riietel oleks pidanud leiduma mitmel pool vereplekke. Ka veranda põrandal, arvatud välja vereplekk laiba all, samuti õuel ei leidunud ühtki jälge verest. Avaldaja aga rääkis pussitamisest, mis toimunud 4 jalga verandast eemal.

Teiste sõnadega — leitud vere hulk ja asetused ei olnud kooskõlas avaldaja poolt kirjeldatud olukorraga. Laiba lahkamine näitas, et aset oli leidnud õige tugev sisemine verejooks ja et surm oli järgnenud silmapilkselt lõõgile südamesse. Ka sel põhjusel oli kõrges määras ebatõenäoline kui mitte täitsa võimatu, et Moonesiughe pärast haavata saamist läks omal jalal verandale, kohendas seal oma riideid, heitis pikali ja siis alles suri.

Selles asja uurimise järgus võeti avaldaja Suppiah vahi alla ja uuriti nüüd omakorda läbi. Tema kuue vasakpoolse varruka kätise sisepoolle leidus vereplekk, mis asjatundja poolt tunnustati inimese vereks. Maja taga asuvast aiast leiti Appuhamy näpunäidetel pistoda, mille ta ütles olevat sinna visanud. Selle pistoda hoolas uurimine tõendas, et Moonesiughe haava tekitamine selle riistaga oli võimatu.

*) Müncheneri ülikooli kohtu-meditsiini instituudil on õnnestunud leida talitusviisi, mille abil võib kindlaks määrata verenirede tekkimise ajalise järjekorra. See on tapmiste puhul sageli väga oluline. Toimetus.

Ülekuulamised majas selgitasid, et töepoolest ühel majas elutseval naisel olid tapmise ööl olnud kuuriided, millega selgus ka majas leitud veriste riie päritolu. Lühidalt, kõik kahtlusaluse Appuhamy enda „puhtaksrääkimised“ osutusid tõeloludele vastavaiks.

Ja mõnekuu pärast leiti 150 m tapmiskohast eemal ühest kummiistandusest suur nuga, mis hästi sobis tapetu kaelahaavaga ja mille kuulmine Suppiahle tehti vaidlematult kindlaks.

Lõpp kujunes nii, et avaldaja sattus kaebaluseks, seda enam, et saadi teada, et Suppiahl viimasel ajal kandis viha oma õemehe Moonesiughele. Tapmisega ta tahtis tabada kahtkärbest ühe hoobiga: vabaneda vihatud õemehest ja tütre armukesest.

Suppiahl mõisteti süüdi.

„Krim. arhiiv“, k. 100.

Lühiteateid välismailt

Uuendusi autode sõidukiiruse kontrollimisel. Ameerika Ühendriigis tehakse katseid autode sõidukiiruse mõõtmiseks fotoelektrilisel teel. Selleks maanteedel kahest üksteisest 10 yardi kaugusel seisvast punktist juhitakse fotoelektrilised kiirtevihud põiki üle tee. Mõõdudes esimesest kiirtevihurst auto katkestab kiired, mille tagajärjel asub tegevusse stopper, mõõdudes teisest kiirtevihurst jääb aga stopper jälle seisma. Need autolõksud töötavad seega puht-automaatselt ja muidugi suurima täpsusega.

Häireseadeldiste tagajärjel Chicago pankades on sissemurdumiste arv 1920—1935. a. kestel langenud 294 juhult 53 juhule aastas. Samal ajal on pangametnikele päise päeva ajal tänaval kallaletungimiste arv tõusnud 122 juhult 258 juhule aastas. Seega — pole head ilma halvata.

Ka kerjused ja hulkurid moderniseeruvad. Nagu sellekohane statistika näitab, kasutab Ühendriigis 25.000 elukutselist kerjust ja hulkurit oma „ärireisideks“ autot.

Soomes asuvate mustlaste arv on P. Ignatiuse andmeil umbes 2.500. Neist on registreeritud umbes 200 kriminaalpolitseis. Kuna suurem osa mustlasi on tulnud Soome Rootsi-maalt, siis on enamikul neist ka rootsipärased perekonnanimed (meie mustlastel peaaegu kõigil venepärased). Elatavad endid nagu mujalgi, peamiselt hobustega paristamisest, tohterdamisest, tuleviku ennustamisest, vargustest, kelmustest jne. Vastandina paljude teiste maade mustlasile olevat nad soomlasilt õppinud seebist ja veest lugu pidama. Kirjaoskajaid nende hulgas on keskmiselt 7 protsenti.

Kopenhaageni (650.000 elan.) politsei koosseisu kuulus 1935. a. 1.440 ametnikku, neist 9 naisametnikku. 1936. aastal sai Kopenhaagenis liiklemisõnnetuste läbi surma 55 isikut, raskesti

New Scotland Yard Londonis.

vigastada 1.079 ja kergesti vigastada 1.726. Jalgrattaid varastati Kopenhaagenis: 1935. a. — 8.839, 1934. a. 10.220.

Liiklemisõnnetuste arv Belgias oli 1935. a. 24.907, kusjuures sai kannatada 11.003 isikut. 1933. aastal olid need arvud 19.113 ja 8.424, kuid siis oli ka 71.524 jõuvankrit vähem käigus.

Küsimusi ja vastuseid.

„Politseileht“ annab siin kõigile „Politseilehe“ tellijaile tasuta vastuseid. Kui tellija soovib vastuse saada enne järgmise numbril ilmumist, siis saadetakse sellekohasel soovil vastus posti kaudu kätte, kui selleks on lisatud 10-send. postmark. Toimetus jätab enesele õiguse avaldada kirjateel saadetud vastused „Politseilehes“, kui küsimused on põhimõttelised ja üldhuvitavad.

J. K. Küsimus. Linna kogukonnamaksu seaduse (R. T. 50 — 1936) § 40^a järgi määrab linnavalikogu kogukonnamaksu suuruse ja § 40^a järgi maksu tasumise tähtaja, kuna § 40^a põhjal on linnavalitsusel õigus vabastada kogukonnamaksust üksikuid isikuid nende palvel. Kas on linnavalitsusel õigus vastavate palvete peale oma otsusega üksikuile isikuile pikendada volikogu poolt määratud tähtaega, resp. alandada kindlaksmääratud maksumäära?

Vastus. Linna kogukonnamaksu seaduse (R. T. 50 — 1936) § 40^a järgi on üksikuil juhtumel kogukonnamaksust vabastamine antud linnavalitsuse võimkonda. Kuigi seadus ei määra sõnaselgelt, kellele kuulub kogukonnamaksu alandamine ja ajatamine üksikuil juhtumel, tuleb see seaduse mõtte kohaselt arvata linnavalitsusele alluvaks, sest kui maksust vabastamine kui kaugemaleulatuv õigus on antud linnavalitsusele, siis on loomulik, et ka maksu alandamine ja ajatamine kui vähemaulatlikud õigused kuuluksid linnavalitsuse võimkonda.

N.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangus 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagamine sisekaas Kr. 75.—.

Vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Põldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Külastage restoran-öölokaal-

kohvik-baari

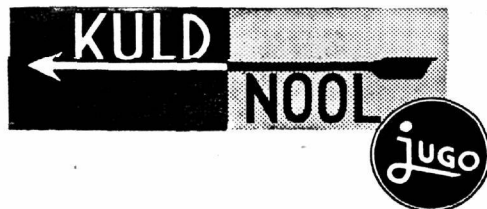
O·K

Tallinn, Suur Karja 18

Tarvitage **JAKOB IMHOF'I** konservjuustu

Tugevad ja pesukindlad on

sukad ja sokid märgiga

Enne kui sõidate suvitama, külastage tingimata

Th. Büttner'i kudumistööstuse suurladu
Estonia all 10, tel. 462-34

Alati suures valikus: poolosärgid, triiksärgid, võrkpesu, supelkostüümide-
püksid, võimlemis- ja treeningülikonnad, meeste- ja
naisterahva pesu, siid-, floor-, puuvilla- ja võrksukad
ja -sokid jne. jne.

Uudis: võrksokid!

Kõik oma tööstuse saadused!

Müük suurel ja väikesel arvul.

SUUR BAAR „EUROPA“

Tallinn, Viru 24, tel. 472-08, 467-07

Muusika lõunal ja õhtul

Mugavad kabinetid ja vaiksed numbritoad